

KS15.515

Detaljplan för fastigheten Tollered 4:47 m fl,
Bostäder i Brännabbens skogsbacke,
i Lerums kommun

Samrådsredogörelse - Granskningshandling

Sektor samhällsbyggnad
Planenheten
2021-06-15
Rev 2021-08-18

Innehåll

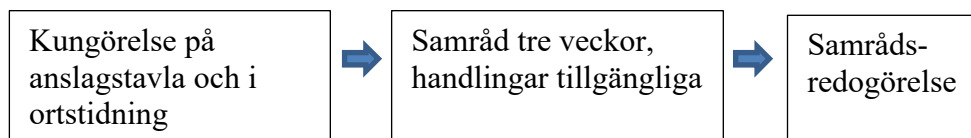
1	Hur samrådet har genomförts	6
2	Sammanfattning av synpunkter samt ställningstagande	6
3	Ändringar i planförslaget	7
3.1	Synpunkter som inte blivit tillgodosedda efter samrådet.....	8
4	Inkomna synpunkter och kommentarer	9
4.1	Länsstyrelsen	9
4.2	Lantmäterimyndigheten.....	14
4.3	Övriga statliga myndigheter, bolag m fl.....	16
4.3.1	Statens Geotekniska Institut (SGI).....	16
4.3.2	Trafikverket	16
4.3.3	Vattenfall Eldistribution AB.....	17
4.3.4	Västtrafik Göteborgsområdet AB	17
4.4	Kommunala internremitter	18
4.4.1	Miljöenheten.....	18
4.4.2	Räddningstjänsten, Storgöteborg.....	18
4.4.3	Skanova	19
4.5	Sakägare, bostadsrättshavare, hyresgäster	19
4.5.1	Fastighetsägare 1	19
4.5.2	Fastighetsägare 2	21
4.5.3	Fastighetsägare 3	21
4.5.4	Fastighetsägare 4	22
4.5.5	Fastighetsägare 5	23
4.5.6	Fastighetsägare 6 (2 Yttranden)	24
4.5.7	Fastighetsägare 7	26
4.5.8	Fastighetsägare 8	27
4.5.9	Fastighetsägare 9	30
4.5.10	Fastighetsägare 10	31
4.5.11	Fastighetsägare 11	32
4.5.12	Fastighetsägare 12	34
4.5.13	Fastighetsägare 13	34
4.5.14	Fastighetsägare 14	35
4.5.15	Fastighetsägare 15	36
4.5.16	Fastighetsägare 16	37
4.5.17	Fastighetsägare 17	39
4.5.18	Fastighetsägare 18	40
4.5.19	Fastighetsägare 19	42
4.5.20	Fastighetsägare 20	42
4.5.21	Fastighetsägare 21	45
4.5.22	Fastighetsägare 22	45
4.6	Intresseföreningar, samfälligheter m fl	46
4.6.1	Skallsjö Hembygdsförening.....	46
4.6.2	Lerums Naturskyddsförening	47
4.6.3	Tollereds byalag.....	49
5	Gemensamma kommentarer till inkomna synpunkter	55

5.1	Fornfynd	55
5.2	Förskolan	57
5.3	Trafik	57
6	Namnlista på dem som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda och som är behöriga att föra talan mot detaljplanen	60
6.1	Övriga som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda	61
7	Medverkande	61
8	Bilagor	61

1 Hur samrådet har genomförts

Innan kommunen antar en detaljplan ska kommunen ha tagit fram ett planförslag, samrått om förslaget och låtit det granskas. För vissa detaljplaner gäller särskilda bestämmelser om ett utökat planförfarande. Detta gäller för detaljplaner som inte är förenliga med översiktsplanen (ÖP) eller länsstyrelsens granskningsyttrande över ÖP, är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse eller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Ärendet hanteras enligt utökat planförfarande, vilket innebär att kommunen ska kungöra förslaget och samråda om det under en viss tid, som ska vara minst tre veckor (samrådstid). När samrådet är klart ska kommunen i en underrättelse informera om sitt planförslag och låta det granskas under minst tre veckor.

Kommunen har samrått med länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och de kommuner som berörs. Kommunen har även gett tillfälle till samråd för de kända sakägarna och de kända bostadsrättsinnehavare, hyresgäster och boende som berörs liksom för kända organisationer av hyresgäster och för de myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget.

En kungörelse har anslagits på kommunens anslagstavla och förts in i Göteborgs-Posten och Lerums tidning. Underrättelse om kungörelsen har skickats ut enligt sändlista och postlista och till några även handlingar. Fastighetsägare har ombetts lämna in listor på bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende och eventuella arrendatorer. Har detta inte skett, har fastighetsägare som har bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende och eventuella arrendatorer ombetts att meddela dessa om plansamrådet.

Under samrådstiden 2018-05-09 - 2018-06-13 har kommunen hållit handling tillgängliga för alla som vill ta del av dem på KomIn, Kommunhusets entréplan, Bagges torg, Lerum, samt i Biblioteket i Tollered. Samrådsmöte har hållits i Smedjan i Tollered 2018-05-30 (*14 kvinnor och 16 män deltog*).

35st yttranden har kommit in under samrådstiden. Samtliga sammanfattas och kommenteras nedan.

2 Sammanfattning av synpunkter samt ställningstagande

- Strandskyddets upphävande behöver motiveras tydligare. Frågan är egentligen varför strandskyddets lagt ut på det sätt det har på befintlig bebyggelse och vilket syfte det tjänar idag.

- Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och byggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten.
- Naturvärden (fåglar, fladdermöss, grod-, kräldjur och Lopplummel) har utretts vidare i Utlåtande om arter Grod- och kräldjur, fåglar, fladdermöss samt lopplummer, Tollerred 2018, 2018-08-06, Calluna.
- De arkeologiska fynd som har noterats inom området har utretts vidare och kvartermarken har justerats för den befintliga torpargrunden och hänsyn kommer att tas till de fynd som ligger utanför detaljplanegränsen i norr.
- Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. *Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollereds utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä.*
- Synpunkten om att geotekniska säkerhetsaspekter behöver förtydligas har inkommit från Statens geotekniska Institut. En ytterligare utredning har tagits fram.
- Mer än en infart till området har efterfrågats och studerats men bedöms inte kunna utföras på ett trafiksäkert sätt främst på grund av höjdskillnaderna i området.
- Trafiksituationen i Tollerred studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollerred C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.
- Gång- och cykelväg till lilla Nääs, Floda är kommunen positiv till men saknar rådighet över.
- Värna om gestaltning av området. Planbestämmelserna har justerats utifrån kulturutredningen
- Planbestämmelsen ”e” reglerar ett helt områdes exploateringsgrad, detta kan bli problematiskt om området delas i flera fastigheter. Ett antal e bestämmelser har lagts till på plankartan som dels styr hur mycket som kan byggas i varje område men också hur mycket av olika byggnadstyper.

3 Ändringar i planförslaget

- Tillfartsvägen har ändrats och fått ett större vägområde i planen för att ge möjlighet att hitta bästa läget.

- Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och byggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten.
- Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.
- Vägarna inom kvartersmarken ligger inte längre på allmänplatsmark utan ingår i kvartersmarken.
- Kvartersmarken har anpassats efter RAÄ346 den bevarade torpkällargrunden.
- Planbestämmelse om utförande av bebyggelse har justerats för att få bättre verkan
- Möjlighet till avsteg från gällande p-norm kräver ett beslut av kommunstyrelsen. Detta kommer att lyftas för beslut i Kommunstyrelsen i samband med beslut om granskning.
- Ett antal bestämmelser har lagts till på plankartan som dels styr hur mycket som kan byggas i varje område men också hur mycket av olika byggnadstyper.
- Utredningar har tagits fram/kompletterats avseende kulturmiljö, dagvatten, skyfall, natur och buller.
- Kvartersmark har utökats för bostadsändamål för att kunna bättre anpassa bebyggelsen till landskapet.
- Planbeskrivningen har uppdaterats för att motsvara nya underlag och förändringar av planförslaget.

3.1 Synpunkter som inte blivit tillgodosedda efter samrådet

- Ytterligare utfarter från området. Inga ytterligare utfarter från området kommer planeras främst på grund av terrängen.
- Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och byggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten.

4 Inkomna synpunkter och kommentarer

4.1 Länsstyrelsen

Länsstyrelsens bedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen bedömer dock att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Detta behöver utredas vidare.

Strandskydd

I planhandlingarna står det att strandskyddet ska upphävas inom södra området. Särskilt skäl, som är något av det som anges i 7 kap 18 c§ MB behövs för att upphäva strandskyddet även om det är i utkanten av strandskyddet eller för en mindre yta.

Det särskilda skäl som anges för att upphäva strandsskyddet, punkt 2 i 7 kap 18 § c miljöbalken Genom väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskild från området närmast strandlinjen, är enligt Länsstyrelsens bedömning inte tillämpligt för att upphäva strandskyddet vid bilvägen. Brännabbenvägen är inte tillräckligt avskiljande.

Om infartsvägen inte kan placeras utanför strandskyddat område behöver kommunen undersöka om någon av de andra särskilda skälen kan vara tillämpliga alternativt kan möjligheten att anlägga vägen utan att upphäva strandskyddet studeras. För att strandskydd inte ska behöva upphävas krävs det att åtgärden inte strider mot strandskyddets syften enligt 7 kap 13§ MB. Strandskyddets syfte är att långsiktigt 1. Trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2. Bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Länsstyrelsens bedömning är att en väg inte automatiskt strider mot punkt 1 eftersom området även i fortsättningen kommer vara tillgängligt för allmänheten. En beskrivning av områdets värde för friluftslivet behöver dock göras samt en bedömning om åtgärden strider mot syfte nr 2. Områden kan bland annat ha betydelse som grönstråk och spridningskorridor för växt och djurlivet. Bedömningen ska redovisa områdets och grönstråkets betydelse för växt- och djurliv samt vilka långsiktiga effekter åtgärden får för växt- och djurlivet. I bedömningen bör även konsekvenserna av ingreppet i naturmiljön som planeras i den andra grönkilen i sydväst (tekniska anläggningen E1) mot Brännabbenvägen vägas in.

Länsstyrelsen vill också upplysa om att den tekniska anläggningen i sydvästra delen av planområdet (E1) innebär ny byggnad så behövs strandskyddsdispens.

Strandskyddets inträde vid upphävande av detaljplanen i öst Tollereds samhälle behöver studeras närmare. Enligt länsstyrelsens uppgifter är den planen från 1945. Om strandskyddet inte är upphävt genom plan inträder endast 100 meters strandskydd inom ytan där detaljplanen upphävs.

Artskydd

I naturvärdesinventeringen som utfördes 19 oktober 2017 framgår det att området hyser flera bohål för fåglar och/eller fladdermöss. I inventeringen har även ett dike noterats. Vilka skyddsåtgärder och anpassningar som krävs avseende skyddade arter som fåglar, fladdermöss och grod- och kräldjur behöver säkerställas. För att möjliggöra bedömningen krävs troligen att en inventering med fokus på fåglar, fladdermöss och grod- och kräldjur utförs. Det är inte lämpligt att inventera nämnda djur under hösten.

Lopplummer är skyddad enligt 9§ artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att 1. Gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och 2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål. I dom MÖD M 11317-14 kommer domstolen emellertid fram till att om syftet med åtgärden uppenbart är ett annat än att bryta mot förbuden i 8 och 9 §§ ska det finnas en risk för att artens bevarandestatus påverkas negativt för att förbuden ska aktualiseras. Hur artens bevarandestatus i området påverkas av planen behöver undersökas för att kunna bedöma om förbudet i artskyddsförordningen aktualiseras.

Fornlämningar och kulturmiljö

En arkeologisk utredning, steg 1, är genomförd. Vid utredningen påträffades ett antal nya fornlämningar. Länsstyrelsen ställer därför krav på en arkeologisk utredning, steg 2. Anpassning av detaljplanens innehåll samt eventuellt ytterligare arkeologiska åtgärder kan komma att bli nödvändiga.

Planområdet är beläget inom Riksintresse för kulturmiljövård (P 30, Skallsjö-Öjared) samt inom kommunalt bevarandeområde för kulturmiljö (Näås, Tollered, Öjared). Kommunen bedömer att planförslaget inte medför någon risk för påverkan på riksintresse eller kommunalt bevarandeområde för kulturmiljö. Motiveringen för detta är dock, liksom beskrivningen av riksintressets innehåll och uttryck, förhållandevis kortfattad och begränsad. För att tydliggöra ställningstagandet anser Länsstyrelsen att beskrivningen av befintligt riksintresse för kulturmiljövård behöver utvecklas ytterligare. Riksintressets innehåll, värden och uttryck kan analyseras för att sedan landa i tydliga motiveringar kring bedömd påverkan och hur avvägningar gjorts.

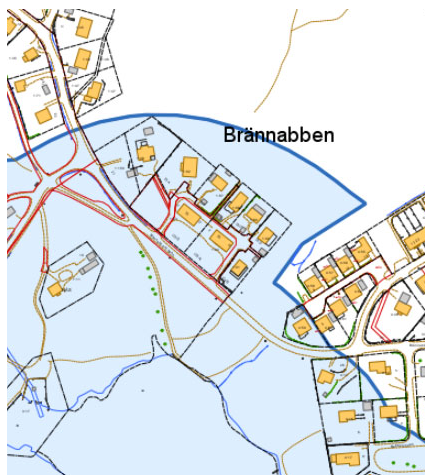
Kommentar

Allmänt om behovet av miljöbedömning

Kommunen har, som ett sammanvägt resultat av genomförd behovsbedömning (numera benämnd undersökning), bedömt att ett genomförande av förslaget till detaljplan ej kommer att medföra betydande miljöpåverkan. Med anledning av att länsstyrelsen ej kan utesluta att sådan uppkommer vid ett genomförande av planen, har länsstyrelsen ansett att miljöpåverkan behöver utredas vidare. Så har skett vilket framgår av nedanstående kommentarer, baserade på utredningsresultat.

Strandskydd

Med anledning av påpekandet avseende vad som idag avskärmar planområdet från stranden ställer sig kommunen frågande till varför det befintliga bostadsområdet strax nordost om Brännabbenvägen och sydväst om planområdet ej undantagits från strandskydd då länsstyrelsen på nytt prövat utökat sådant.

Strandskyddets utbredning

De skäl som kommunen åberopar för att upphäva strandskyddet inom ramen för aktuellt planarbete är följande;

Skäl

- Området behöver tas i anspråk för att tillgodose det allmänna intresset (enligt riksintresseutredningen föreslaget att utpekats som väsentligt allmänt intresse) att sörja för kommunens bostadsförsörjning (punkt nr 6 i MB 7 kap. 18 c, första stycket). Området är i kommunens översiktsplan utpekats som en av befintliga tätorter där bebyggelseutvecklingen genom förtätning med bostäder i första hand bör ske, sett till en hållbar utveckling av kommunen. Lerums kommun, som ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund, har utfäst sig att följa förbundets strukturbild som bygger på att kommunernas förtätning med bostäder ska ske i, för tillgängligheten till service inklusive allmänna kommunikationer, strategiskt belägna områden. Aktuell lokalisering av ny bostadsbebyggelse lever upp till kommunens åtagande i ett regionalt sammanhang. Grunden för strukturbilden är, liksom för PBL att samhällsutvecklingen ska ske så att en hållbar utveckling gagnas.*
- Vad gäller angränsande villaområdet i sydväst, mellan planområde och Brännabbenvägen, är detta privatiserat på så sätt att allmänheten ej idag har tillträde till området. Bebyggelse och markanvändning är, genom kommunens tidigare beslut, legaliserad. Det har således tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (punkt nr 1 i MB kap. 7 18 c §, första stycket).*
- Planområdet är väl avskilt från det strandnära området genom främst befintlig villabebyggelse (se ovanstående punkt), belägen på nordöstra sidan av Brännabbenvägen. Likaså innebär denna väg en förstärkt barriär mot strandområdet i sydväst (punkt nr 2 i MB 7 kap. 18 c §, andra stycket). Dessa faktum, menar kommunen, innebär att dels allmänhetens tillträde till stranden garanteras genom den befintliga Brännabbenvägen och dels att föreslagen bostadsbebyggelse är väl avskilt från stranden. Planområdet gränsar härutöver såväl i sydost som i nordväst till omfattande villabebyggelseområde.*
- Tillgängligheten för såväl tillkommande boende som den allmänhet som sannolikt kommer att nyttja det nordost om planområdet belägna naturområdet har*

säkerställts genom de naturområden och vägar som planeras inom och leder från föreslagna bebyggelse och ansluter till Brännabbenvägen.

- *Vad gäller hanteringen av strandskydd (upphävande eller dispens) konstateras att den föreslagna tekniska anläggningen i anslutning till Brännabbenvägen är en förutsättning och samtidigt en konsekvens av den föreslagna bostadsbebyggelsen. Då kommunen, enligt strandskyddslagstiftningen, ges en rättighet att i detaljplan upphäva strandskyddet, bedöms ett upphävande i detaljplanen vara att föredra i stället för separat behandling av dispens.*
- *Inom det område där strandskyddet föreslås upphävas har ej utpekad funktion för friluftsliv eller som spridningskorridor för växter och djur konstaterats. Sådan funktion sattes till större delen ur spel genom etableringen av den från stranden avskärmande befintliga bebyggelsen nordost om Brännabbenvägen.*

Kommunens bedömning

Kommunens sammantagna bedömning är att strandskyddets långsiktiga syften väl tillgodoses avseende såväl allmänhetens tillgänglighet till det strandnära området som hänsynen till djurs och växters livsmiljö i vatten och på land. Det allmänna intresset av att utveckla kommunen på ett hållbart sätt och att säkra bostadsförsörjningen, väger, enligt kommunens bedömning, tyngre än den marginella påverkan på strandskyddet som sker vid genomförandet av aktuell detaljplan.

Artskydd

- *Vad gäller detaljplanen för det i sydost belägna villaområdet berörs ej detta av nu aktuell detaljplan. Utanför den för villabebyggelsen gällande plangränsen redovisas en remsa, markerad som allmän plats, natur. Detta område är i aktuell detaljplan föreslaget som naturmark inom vilket strandskyddet ej föreslås upphävt. Inom detta naturområde har ej konstaterats förekomst av skyddsvärda arter (djur respektive växter).*
- *Vad gäller fladdermöss, har dess förekomst i området kartlagts. Sammantaget bedöms ett genomförande av planen ej negativt påverka dess bevarandestatus. Detta gäller även de arter som kartlagts i Callunas utredning "Utlåtande om arter" i vilken grod- och kräldjur, fåglar, fladdermöss samt lopplummer behandlas.*
- *Dock har, genom de naturområden som leder från planområdet ner till Brännabbenvägen, det möjliggjorts för viss rörlighet genom och inom planområdet och ner till stranden. Ej heller är planområdet i gällande översiktsplan eller aktualitetsförklaring av denna utpekad som värdefullt för friluftslivet.*
- *För övrigt är de definierade naturvärdena inom planområdet ej av de två högsta klasserna. Miljöpåverkan erhålles men den bedöms ej vara av betydande art.*
- *De i Callunas utredning avseende "Utlåtande om arter (grod- och kräldjur, fåglar, fladdermöss samt lopplummer 2018)" rekommenderade kompensationsåtgärderna kommer att övervägas.*

Länsstyrelsen påpekar att Lopplummer som förekommer inom planområdet åtnjuter skydd enligt 9§ Artskyddsförordningen. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att enligt

dom i MÖD M 11317-14 krävs, för att förbuden i 8 och 9 §§ i nämnda förordning ska utlösas, att syftet med åtgärden (bidra till kommunens bostadsförsörjning) avsiktligt är att skada den fridlysta växten samt att artens gynnsamma bevarandestatus därmed hotas. Sammantaget görs i Callunas utredning, "Utlåtande av arter 2018-08-06, med hänvisning till nämnda dom i MÖD, bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningens 9 § ej utlöses, då detaljplanens genomförande varken syftar till att ta bort eller skada lopplummern eller att artens bevarandestatus påverkas negativt. och att detaljplanen därför ej strider mot förbuden i Artskydds-förordningen.

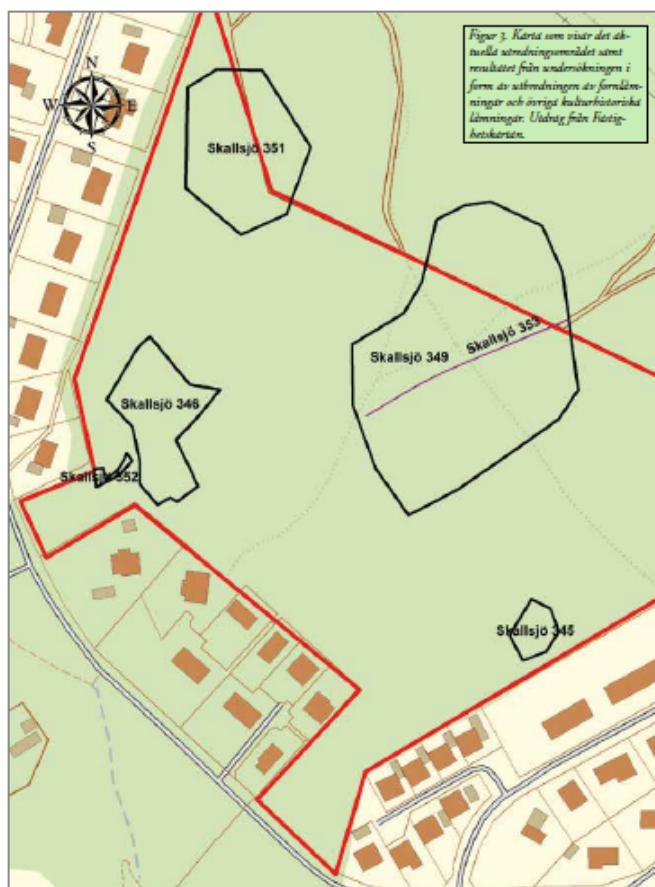
Fornlämningar

På Länsstyrelsens uppdrag har Västarvet kulturmiljö/Lödöse museum utfört en undersökning av de fynd inom planförslaget som berörs av planförslaget.

Utredningen konstaterar att undersökta delar av fornlämning RAÄ Skallsjö 349 och 351, samt fornlämning RAÄ Skallsjö 345 i sin helhet, är borttagna. fornlämningen RAÄ 346 är undersökt och dokumenterad men ej borttagen.

Byggrätten har i planförslaget anpassats så att RAÄ Skallsjö 346 (torpargrunden) inte påverkas. Försiktighet kommer att visas mot de delar av 351 som ligger utanför detaljplangränsen.

Se mer detaljerad redovisning under punkt 5.1.

Kulturmiljö

Beskrivningen av befintligt riksintresse för kulturmiljövård har utvecklats ytterligare för att tydliggöra ställningstagandet. Riksintressets innehåll, värden och uttryck har analyserats för att sedan landa i tydliga motiveringar kring bedömd påverkan och hur avvägningar gjorts. Slutsatsen är att:

De centrala delarna i Tollered tillmäts mycket höga kulturmiljövärden. Bebyggelsen kring planområdet är av varierande ålder med gemensam nämnare att den går att läsa likt årsringar. Orten har växt likt etapper på utkanten upp mot höjderna. Planområdets läge är relativt perifert i förhållande till de kulturhistoriska kärnvärden som finns i Tollered.

Riksintressebeskrivningen nämner enbart fabriken i Tollered som ett uttryck. Kommunens byggnadsinventering omnämner byggnader med samband med fabriken som arbetarbostäder och arrendegårdar. Kommunens kulturmiljöprogram nämner bruksorten som ett uttryck. Sambanden till bruksorten i närområdet till planområdet är att marken styckats från fabriken i syfte att uppföra bostäder.

Befintlig bebyggelse har en varierad utformning. Den nya bebyggelsen omgärdas av skogsområden och ligger även topografiskt avskilt från befintlig bebyggelse och vägar. Den nya bebyggelsen ska betraktas som ytterligare en årsring som läggs till i Tollered utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde.

Eftersom planområdets lokalisering är perifert till de kärnvärden på orten som beskrivs i de olika kulturmiljödokumenterna och med anledning av närområdets årsringsuppbyggnad bedöms inte tillkommande bebyggelse som negativt för kulturmiljövärdena. Sammantaget bedöms utbyggnaden som möjliggörs enligt detaljplanen inte orsaka någon skada på riksintresset.

4.2 Lantmäterimyndigheten

Planbestämmelsen ”e” reglerar ett helt områdes exploateringsgrad, detta kan bli problematiskt om området delas i flera fastigheter då fastigheterna i så fall kan bli bebyggda beroende på i vilken utsträckning de omkringliggande fastigheterna är bebyggda. Planförfattaren bör fundera över om planbestämmelsen istället ska utformas som ”största sammanlagda byggnadsarea per fastighet”. Detta kommer då att gälla inom området avgränsat med egenskapslinjer.

Det framgår inte av planhandlingarna huruvida befintliga ledningsrätter är i bruk eller ej, att avsikten är att upphäva dem är ingen garanti för att de kan upphävas. I annat fall bör ledningarna ges ett u-område i planen.

I planbeskrivningen anges att marköverlåtelseavtal ska upprättas, men informationen om innehållet är för liten. Enligt 5 kap 13§ 3 st. PBL ska kommunen, om avsikten är att ingå exploateringsavtal, redan i samrådsskedet redovisa avtalets huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen.

För exploateringsavtal innebär det, när redovisning av innehållet saknas i planbeskrivningen, att det inte finns någon möjlighet för Lantmäteriet att lämna råd enligt 6 kap- 40-42§§ PBL rörande avtalsinnehållet.

Av planbeskrivningen framgår att avsikten är att lekplats och parkeringar ska förvaltas genom en gemensamhetsanläggning. Av planen framgår inte utformning, placering eller liknande för dessa anläggningar. Lekplats är inte nödvändigtvis av väsentlig betydelse för en fastighet och kan bli svårt att bilda tvångsmässigt. Planförfattaren kanske borde överväga om **markreservat** borde finnas för dessa anläggningar för att tydliggöra för fastighetsägare i området vilken mark som kan komma att tas i anspråk för dessa ändamål.

Det finns inga avgränsande områden för framtida ledningar, om inga u-områden ritas ut i planen är det mycket svårt att senare upprätta ledningsrätt över kvartersmark, är alla ledningar tänkta att dras i vägarna?

Det ser ut som att det är förhållandevis stora höjdskillnader i planområdet. Vid genomförande av planer har vi tidigare stött på problem då vägarna inte går att anlägga enligt plankartan. Eftersom Lantmäteriet är strikt bundna till plankartan och avgränsningarna mellan kvartersmark och allmän platsmark råder vi er att göra utredningar gör genomförandet av vägarna redan i detaljplaneskedet.

Där förskolan är tänkt att ligga ser det ut att vara en stor höjdskillnad mot lokalgatan bredvid, hur är utfarten tänkt att lösas för skolan? Kommer tillgängligheten vara tillräcklig?

Är det säkerställt att bäcken som omnämns på sidan 12 inte omfattas av strandskydd?

Kommentar

Ett antal e bestämmelser har lagts till på plankartan som dels styr hur mycket som kan byggas i varje område men också hur mycket av olika byggnadstyper.

Marken inom planområdet ägs idag av Lerums kommun. Inom området har det funnits tre ledningsrätter, LR 1 1524-881, LR 2 1524-881 och LR 1524-63.1. Ledningsrätterna är upphävda.

Ett markanvisningsavtal har upprättats mellan kommunen och exploitören Derome Hus AB, detta kommer ersättas med ett marköverlåtelseavtal. Avtalet ska tecknas i samband med att kommunfullmäktige antar detaljplanen. I avtalet ska b.la. volymer, upplåtelseform, markpris, fördelning av ansvar, byggstart, kostnader allmänplats kvartersmark, med mera regleras.

Marköverlåtelseavtal ska upprättas, se punkten ovan.

I samrådet angavs det att parkeringen vid förskolan skulle samutnyttjas, det är inte längre aktuellt med en gemensamhetsanläggning för parkering vid förskolan.

Exploitören kommer att ordna med parkering inom sin kvartersmark. Kommentar gällande lekplats är noterad. Då plankartan har justerats sedan samrådet, kommer

flera av vägarna som tidigare var utlagda som allmän plats vara belägna inom kvartersmark. U-områden är nu inritade på plankartan. Efter samrådet har en vägstudie genomförts för att kontrollera genomförbarheten av vägarna, vägarna är således studerade och sträckningen på vägarna är ändrade sedan samrådsskedet. Utformningen för förskolan med tillfart har studerats i en vägstudie, tillgängligheten är efter studien säkerställd och området för GATA är utökat längs infartsvägen för att säkerställa ett genomförande.

Detaljplanen berörs av Torskabottens strandskydd som föreslås upphävas inom detaljplanen.

4.3 Övriga statliga myndigheter, bolag m fl

4.3.1 Statens Geotekniska Institut (SGI)

Med hänvisning till 2 kap 4-5§ PBL ska geotekniska aspekter såsom säkerhetsfrågor avseende skred, ras och erosion klarläggas i plan skedet. Är de faktiska förhållandena sådana att det inte klart och entydigt kan uteslutas risker för att detaljplanens område kan beröras, direkt eller indirekt, av skred eller ras ska stabilitetsutredning utföras. Vidare ska alla förutsättningar (tex belastningar i form av byggnader, uppfyllnader, trafiklast, avschaktningar etc.), som den nya planen medger, kontrolleras i den geotekniska utredningen. Annars har man inte visat på planens lämplighet enligt PBL.

Planområdet bedöms bestå huvudsakligen av kuperad terräng med berg-i-dagen, synliga block och tunnare moräntäcke. Ställvis förekommer även torv. Berget bedöms som stabilt utan risk för ras eller blocknedfall. Det förefaller emellertid som om bedömningen enbart har gjorts för själva planområdet och det är nödvändigt att även göra en bedömning av området strax norr om planområdet. Detta område utgörs av en liknande bergsslänt med lutning mot sydväst, som eventuellt skulle kunna påverka planområdet. En bedömning behöver göras med avseende på blocknedfall och bergras även för denna bergsslänt för att säkerställa att planen inte påverkas, vilket skulle kunna innebära att åtgärder kan vara nödvändiga utanför planområdet.

Sammanfattningsvis ser Statens geotekniska institut (SGI) således att ett förtydligande krävs vad gäller de geotekniska säkerhetsaspekterna enligt ovan. I övrigt finns inget att erinra vad gäller planförslaget.

Kommentar

Planhandlingen har kompletterats med ytterligare utredning. Bedömning av risk för bergras och blocknedfall Tollerød 4:47 m. fl. Lerums kommun, 2018-09-27, Bergab. för att förtydliga de geotekniska säkerhetsaspekterna .

4.3.2 Trafikverket

Den beräknade tillkommande trafiken bedöms inte påverka statlig infrastruktur nämnvärt. Trafikverket har därför inga synpunkter i detta skede.

Trafikverket vill dock påpeka att det är viktigt att ny bostadsbebyggelse planeras där förutsättningarna för att resa med hållbara färdmedel, såsom kollektivtrafik, gång och cykel, är goda. I aktuellt planområde finns kollektivtrafik nära, men med låg turtäthet. Trafikverket ser ändå att en förtätning i Tollered kan vara positiv förutsatt att det ger ett utökat resandeunderlag för kollektivtrafiken.

Trafikverket noterar också att antalet nyanlagda parkeringsplatser är högt, och råder kommunen att se över sin parkeringspolicy. Att minska antalet parkeringsplatser i anslutning till ny bebyggelse kan bidra till att nå de transportpolitiska målen.

Kommentar:

En sänkning av parkeringsnormen föreslås i förslaget. I övrigt noterat.

4.3.3 Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution (Vattenfall) har tagit del av handlingarna av detaljplan för fastigheten Tollered 4:47 m.fl. och lämnar följande yttrande.

Vattenfall har inga anläggningar inom och i närheten av planområdet och har därför inget att erinra.

Kommentar:

Noterat.

4.3.4 Västtrafik Göteborgsområdet AB

Västtrafik ser positivt på en utbyggnad i anslutning till redan befintlig kollektivtrafik. Genom att utveckla verksamheter i närheten av befintlig kollektivtrafik ges förutsättningar för att resa hållbart och på så sätt bidra till en hållbar samhällsutveckling. Gällande översiktsplan (Framtidsplan ÖP2008) föreslår en förtätning med bostäder i den befintliga tätorten. Detaljplanen överensstämmer med intentionerna i gällande översiktsplan. För att fler ska välja kollektivtrafiken är det dock viktigt att säkerställa att de som reser enkelt hittar och kan ta sig till och från hållplatserna. Här är det viktigt med tydliga gång- och cykelstråk till och från hållplatser.

För att uppmuntra hållbart resande från hållplats Nääs Fabriker behöver pendelparkering för cykel eller bil ses över som ett alternativ i den fortsatta planeringen. Västtrafik ser gärna en översyn av Gång- och cykelväg till och från området för att öka tillgängligheten av kollektivtrafik för området.

Kommentar

Kommunens kollektivtrafiksamordnare har inlett diskussioner med Nääs fabriker rörande busstrafik och pendelparkering.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.4 Kommunala internremisser

4.4.1 Miljöenheten

Avfallshantering

Miljöenheten rekommenderar att det planeras för en återvinningsstation i nära anslutning till bostäderna. Flerfamiljshus ska dessutom ha plats att sortera avfall, grov avfall och farligt avfall i gemensamma utrymmen.

Dagvatten

Det är oklart hur många parkeringsplatser planen omfattar. Miljöenheten bedömer dock att dagvattnet från parkeringsplatserna inom den östra delen av planområdet ska hanteras gemensamt.

För parkeringsplatser som rymmer fler än 25 fordon ska dagvattnets föroreningshalt uppskattas till måttliga-höga, vilket på denna plats leder till att dagvattnet behöver renas. Enligt s 46 Dagvattenhandboken behövs därmed medel reningsgrad av dagvattnet. En dagvattenanläggning med denna reningsgrad kräver en anmälan till miljöenheten.

Släckvatten

Det bör utredas vart släckvatten tar vägen om det uppstår brand i området. Släckskum kan slå ut reningen i ett kommunalt avloppsreningsverk och även påverka yt- och grundvatten negativt.

Friyta förskola

Miljöenheten anser att ytan som avsätts för förskolan ska vara så pass stor att Boverkets riktlinjer klaras. Enligt denna bör friytan utomhus vara minst 40 m² per barn. Den totala storleken på friytan bör helst överstiga 3000 m².

Se även Sektor Lärandes Funktionsprogram förskola och grundskola.

Kommentar

Förskolan har studerats vidare och förslaget har möjlighet att tillskapa friyta per barn enligt boverkets riktlinjer.

I övrigt noterat.

4.4.2 Räddningstjänsten, Storgöteborg

Förutsatt att brandvattenförsörjningen av förskolan löses med markförlagd brandpost har räddningstjänsten ingenting att erinra mot planen.

Kommentar

Noterat

4.4.3 Skanova

Skanovas anläggningar inom och intill aktuellt område är markerade på bifogad lägeskarta.

Undanflyttning av kablar bekostas av exploatör. Vid en eventuell undanflytt så bör Skanova i god tid kontaktas innan omläggning.

Skanova har inget att invända mot planförslaget.

Röd linje - direktförlagd kabel

Kommentar

Noterat

4.5 Sakägare, bostadsrättshavare, hyresgäster

4.5.1 Fastighetsägare 1

Vi tycker i huvudsak att det är trevligt att det byggs i Tollered men har några synpunkter angående detaljplanen med illustrationskarta.

Angående förskolan:

Då det röda området på detaljplanen där det planeras Förskola och parkeringar ligger precis bakom vårt (och våra grannars hus) är vi lite bekymrade över området kommer att planeras.

Så som det ser ut på illustrationskartan verkar förskolan hamna väldigt nära våra tomtgränser och det som förut varit utsikt in i skogen kommer istället bli utsikt över förskolans gård och i värsta fall rakt in i en tio meter hög husgavel. Byggnadens placering på den högsta delen av höjden bakom våra hus förstärker dessutom höjden.

Vi önskar behålla så mycket natur som möjligt mellan våra radhus och den nya bebyggelsen då närheten till naturen är en av anledningarna till att vi bosatte oss här från första början.

Helst skulle vi se att förskolan hamnar i den nedre delen av det röda området orienterat utmed den nya infartsvägen och att parkeringarna i så fall placeras i den övre delen.

Vi tycker även att det vore rimligt att de närmsta (mot vår tomtgräns) tio metrarna prickas så att de inte får bebyggas. Detta så att vi får ett motsvarande avstånd till eventuell bebyggelse som Tolleredhöjden 17-35 (fastighet Tollered 4:28).

Angående trafiksituationen:

Tollered har ett vägnät som knappast är anpassat för trafik i mer än en riktning åt gången, dvs. det går knappt att mötas med bil och än mindre med bussar/lastbilar.

Att då få in ytterligare 600 trafikaktiviteter per dygn är knappast hållbart.

Under byggtiden kommer skolbarn och kollektivresenärer/arbetspendlare mm. att få samsas med tung byggtrafik på en väg utan cykel/gångbana och knappt någon vägren.

Efter byggtiden kommer man få fortsatta problem med biltrafik både till och från de nya bostäderna och bilar med förskolebarn/föräldrar som skall hämta och lämna.

I kombination med ny cykel/gångväg längs Brännabbenvägen och att man enkelriktar Gamla sågvägen upp mot Brännabbens busshållplats, så att man iallafall undviker möten med bussen denna sträcka, skulle det bli tryggare möten och kanske lite mer naturlig cirkulation på trafiken.

Trafiksituationen måste lösas innan bygget drar igång för att undvika oro, irritation och i värsta fall olyckor.

Ytterligare ett problem när man ser på planen är bristen på tillfartsvägar till det nya området.

En enda infart är väl knappast lämpligt till ett så stort område. Vi skulle helst se en lösning med utfart mot Snipåsvägen.

Kommentar:

Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och bygggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten. Se även svar under punkt 5.2.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

4.5.2 Fastighetsägare 2

Trafiken är redan ett problem och blir inte mindre med en 70 % ökning av trafiken. Ytterligare en utfart från området vore i alla fall bra.

Har inte hittat de gupp man hittade i trafikutredningen. Är avsmalnande på en del ställen i början av Brännabbenvägen.

Trafiken går mycket snabbare än de 35 km man skrev om. Speciellt där de gående skall korsa vägen till buss och skola. Men det kanske blir ett gupp så hastigheten minskar.

Har intrycket av att folk inte går en meter i onödan så varför skulle de ställa sig längre bort om det redan finns 60 platser idag? Redan idag går det att ställa bilen längre bort där man parkerar när man ska sjösätta kanoterna. Stigen de vill göra om går ju på strandskyddat område. Den är jättefin som den är och skulle kräva ingrepp där den går över bergknallar och vatten rinner där då det är blött. Tycker absolut att en parkeringsplats och handikappanpassad stig förstör miljön. Stigen används ju för promenader annan tid också.

Bättre att reservera platser för handikappade om det behövs vid nuvarande parkering om det inte finns.

Gång- och cykelväg längst hela Brännabbenvägen som talades om på samrådsmötet fattar jag inte vitsen med. Det finns ju redan en gång/cykelväg.

Kommentar:

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.3 Fastighetsägare 3

- Förskolan med 8 avdelningar som ska byggas på området, kommer det att ersätta nuvarande förskola?

-Trafiksituationen till och från förskolan, hur tänker ni den? Kommer Tolleredhöjdenvägen belastas?

-Under de dryga 30 år vi bott på Brännabbenvägen har trafiken ökat kraftigt. Även upp mot Tolleredhöjden.

Vi har genomfartsflöde från Lövhult(där nybyggnation skett) och flödet sommarhalvåret till badplatsen. Tänk på detta när ni förstärker Brännabbenvägen med gångbana eller vad ni tänkt. I övrigt ser vi fram mot byggnationen .... hur ni ser på trafiksituationen har prioritet. Tänk rätt från början.

Kommentar

Den planerade förskolan är tänkt att ersätta befintlig förskola då Tollerredsskolan kommer att byggas om till en F-6 skola. Förskoleeleverna kommer att flytta över till den planerade förskolan i planen.

Ingen infart planeras via Tollerredshöjden. En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåkillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Vi tar till oss detta och kontrollerar om det finns mätningar gjorda sommartid. Trafiksituationen i Tollerred studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollerred C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.4 Fastighetsägare 4

Planeras någonting avseende trafiksituationen på Gamla Sågvägen? På denna väg är det omöjligt att möta t.ex. en buss utan att använda gångvägen.

När man har kommit en bit upp på denna väg med bil går det inte att se en buss stående på hållplatsen.

Följden blir att man måste backa en lång sträcka för att komma till den delen av gångväg med låg kant.

Vad sker med vägen norrut från det nya området?

Planeras en förbindelse med Tollerredhöjden?

Kommentar

Trafiksituationen i Tollerred studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollerred C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Lerums kommun planerar ingen ytterligare förbindelse till området. En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

4.5.5 Fastighetsägare 5

Hur är tanken att man skall lösa trafiken på Brännabbenvägen?

Har många gånger påtalat höghastighet där ni vägrar sänka farten till 30km. Det är idag inte säkert för barn att varken cykla eller gå till pga trafik som inte håller rek hastighet, 50 km är alldeles för fort.

Hur löser ni cykelvägen till Nääs? när byn blir större så förväntar man sig att kunna cykla i närområdet? Att man inte gjorde rätt från början är skrottretande då man säger att man jobbar för miljön. Hur skall man främja barnens fysiska aktivitet när det är svårt att cykla till skolan i Floda from åk 6 pga. Brist på cykel gångbana 2018, gör om och gör rätt.

Kanske lägger ni plast på fotbollsplan när byn växer? eller saknas det resurser igen. Fler människor i byn så bör vissa saker förbättras.

Kommentar

En separerad Gång- och cykelväg gör det säkrare. Enbart sänkning till 30 km/h har tyvärr inte tillräcklig efterlevnad utan hastighetsdämpande åtgärder blir då också nödvändiga.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

Vad gäller synpunkt om konstgräs så ligger den utanför detaljplanens område. Synpunkten lämnas vidare till Fritidsenheten.

4.5.6 Fastighetsägare 6 (2 Yttranden)

På Brännabbenvägen i Tollered, som fungerar som genomfartsled i Tollered, går trafiken ofta för fort samt är omfattande i förhållande till vägens storlek och dess omgivande bebyggelse. Som fotgängare eller cyklist känner man sig ofta otrygg, särskilt om man går där med sina barn eller om man låter barnen gå eller cykla där själva. Trafiken lär dessutom öka ytterligare om man genomför det planerade projektet "Brännabbens skogsbacke"

Behovet av gång/cykelbana är stor på vägen och det borde rimligtvis inte vara några problem att få plats längs hela vägen om man använder utrymmet som idag tas i anspråk av diken. Trafiken är ofta snabb och de farthinder som finns i början av vägen har ingen effekt så länge inte bilarna får möten. Fartbulor hade varit ett bättre alternativ. Ytterligare borde hastigheten sänkas till 30 istället för rekommenderad hastighet. Hastighetsgräns 30 borde gälla i hela samhället.

Längs med Brännabbenvägen rör sig under vår och sommartid mycket människor och bland dem många barn. Under vinterhalvåret känns det också otryggt att vistas längs vägen när sikten är dålig och man får hoppa ner i diket när bilarna kommer snabbt.

Längs Kvikullavägen mellan Tollered och Nääs saknas Gång/Cykelbana och som fotgängare eller cyklist känner man sig oerhört utsatt då trafiken är väldigt snabb och det saknas vägren ofta helt och hållet. Om man skulle bli trängd och behöver hoppa undan är det helt enkelt inte möjligt på flera ställen. Ofta känns det som att det är med livet som insats som man går eller cyklar där och att låta sina barn cykla till kompisar på den vägen är helt och hållet uteslutet vilket är mycket synd. På många ställen är dessutom sikten framåt begränsad på grund av svängar och krön. Kommunen borde verka för att knyta ihop Tollered med Floda och Nääs med gång/cykelbana så att folk kan förflytta sig säkert och tryggt på ett miljövänligt sätt även om det är Trafikverket som är ansvarig för vägen. En gång och cykelbana borde förutom att vara invånarna i Tollered till nytta även vara en stor fördel för samverkan mellan Nääs och Nääs fabriker och hotellet.

Med anledning av den planerade byggnationen på fastigheten Tollered 4:47 vill jag som boende på angränsande fastighet och invånare i Tollered framföra mina synpunkter.

Det i förhållande till Tollered's nuvarande storlek stora antalet fastigheter som planeras byggas kommer med största sannolikhet generera en kraftigt ökad mängd trafik längs tillfartsvägarna Snipåsvägen vidare via Brännabbenvägen och Tollered Ströms Väg vidare via Gamla Sågvägen. Efter samrådsmöte i Smedjan har det framkommit att den genomförda trafikstudien av nuvarande trafikflöde genom Tollered verkar ha brister som inte visar den verkliga trafiksituationen och därmed om det stämmer inte borde kunna ligga till grund för den bedömning som ingår i detaljplanen. Det verkar finnas tveksamheter om trafiken på både Brännabbenvägen och Gamla Sågvägen har uppmätts eller om bara en av tillfartsvägarna har varit föremål för mätning. Om endast trafiken på en av vägarna har uppmätts bör mätningen diskvalificeras då båda vägar idag används för genomfart genom Tollered.

Idag saknas Gång och Cykelväg (GCVäg) på hela Brännabbenvägen vilket gör att man som fotgängare är väldigt oskyddad på en väg där många trafikanter kör betydligt fortare än de rekommenderade 30 km/h. På Brännabbenvägen rör sig många barn och

vuxna både sommar och vinter. På vintern är man i mörkret väldigt utsatt som fotgängare. Vägen upplevs som fotgängare eller cyklist som väldigt smal i förhållande till trafikens faktiska hastighet. Alltför ofta hänvisas man som fotgängare ner i diket för att skydda sig. Många bilister accelererar i uppforsbacken efter raksträckan i början av Brännabbenvägen. Farthindren längs början av Brännabbenvägen har liten verkan så länge inte bilisterna får möte och då tvingas sänka farten av utrymmesskäl. I korsningen Brännabbenvägen/Snipåsvägen är sikten skymd och övergångsställe saknas vilket gör övergångar osäkra och farliga. I korsningen Brännabbenvägen/Gamla Sågvägen saknas också övergångsställe vilket också gör övergångar osäkra. Den nya byggnationen kommer generera en stor mängd ytterligare trafik och därmed är det enligt min mening av yttersta vikt att man gör en rad förbättringar för att öka säkerheten och tryggheten för gående och cyklister. Hastigheten längs Brännabbenvägen behöver sänkas till 30 km/h. Nuvarande farthinder på raksträckan i början av Brännabbenvägen bör bytas ut och ersättas med fartbulor. Gång- och cykelväg behöver anläggas längs med hela Brännabbenvägen inom samhället, till detta kan man utnyttja befintliga diken. Övergångsställen bör anläggas i korsningen Snipåsvägen/Brännabbenvägen samt i korsningen Brännabbenvägen/Gamla Sågvägen. Elektronisk skylt som visar fordonens hastighet bör sättas upp i båda riktningar på raksträckan i början av Brännabbenvägen för att uppmärksamma förarna på deras innevarande hastighet.

Vidare vad gäller trafik genom Tollered så upplever man som gående eller cyklist korsningen vid affären väldigt osäker. I flera riktningar är sikten skymd både för bilister och gående. Vägen är också väldigt smal och bussen måste ofta utnyttja trottoaren alldeles utanför affären för sväng i riktning på väg ut från Tollered. Ett farthinder borde monteras vid korsningen i riktning in och ut från Tollered.

Idag finns ingen cykelväg mellan Floda och Tollered. Att cykla längs Kvikullavägen känns ofta rent livsfarligt. då trafiken där är snabb och avsaknaden av vägren ofta är total. En Gång- och cykelväg här borde av prioritet i Lerum kommuns väg mot ledande miljökommun i Sverige men också för att öka tryggheten. Idag tvingar man istället folk att ta bilen när man ska till Floda eller Nääs från Tollered eller åt andra hållet.

Planerna att förlägga alla förskoleavdelningar i det nya området är enligt min mening mycket olyckligt då det dels kommer generera betydligt mer trafik genom samhället men också kommer minska gemenskapen bland både föräldrar och barn. Trafiken kommer öka i och med att hämtning och lämning av barn kommer ske på två ställen i samhället. Framförallt innebär det mer trafik för de familjerna med barn i både skola och förskola. Att idag kunna lämna sina barn på samma ställe är en stor fördel med att bo i Tollered. Det är inte bara ur tid och trafikhänseende det är positivt som förälder utan även att man får möjlighet att träffa föräldrar med barn i alla åldrar vilket bidrar till den goda gemenskapen som finns i byn. För barnen är det dessutom en stor trygghet att få gå på förskola och skola i samma miljö och inte behöva byta. Här lär de små barnen känna de äldre och tvärtom och det är en väldigt familjär och trygg miljö. När förskolebarnen ska börja skolan är de redan väl bekanta med både personal och miljöer samt de äldre barnen. Jag önskar därför att så får förbli i så stor utsträckning som möjligt och att förskolan får vara kvar där den är idag. Om möjligt tycker jag man bör utöka förskoleverksamheten i anslutning till skolan.

De områden som på fastigheten Tollered 4:47 benämns natur och som gränsar till befintlig bebyggelse ska enligt min mening bevaras och lämnas orörda för att inte störa

befintlig bebyggelse. Den nya bebyggelsen ligger på flera ställen betydligt högre än den befintliga och att då avverka naturområden skulle leda till avsevärd insyn vilket inte är önskvärt. Naturliga vägar/stigar genom det nya området till skogen bakom behövs så att man enkelt kan fortsätta motionera i skogarna.

Rent generellt vid byggnation i Tollered tycker jag det är av stor vikt att man eftersträvar att behålla känslan av bruksort då det är en av anledningarna att Tollered är så populärt att besöka. Bygg aldrig bort den atmosfär som fortfarande finns kvar efter det arv som Fabrikerna och tillhörande bebyggelse lämnar efter sig och som bidrar till gemenskap, stolthet och möten hos oss invånare.

Kommentar:

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

Vad gäller förskolan behöver den befintliga skolan byggas för att ta emot fler elever vilket leder till att den befintliga förskolan inte får plats

Planen innehåller en zon med natur mellan det befintliga bostadsområdet och det planerade. Den är inte tänkta att vara orörd.

Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollered utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä. Detta kommer styras på plankartan.

4.5.7 Fastighetsägare 7

Efter föredragningen av planerna för nybyggnationen i Tollered, "Brännabbens Skogsbacke" kan jag konstatera att jag är mycket positiv till bebyggelseplanerna, såväl

vad gäller bostäder som förskola. Jag har inga som helst invändningar utan anser att detta är vad Tollered behöver för att kunna utvecklas som ort.

Den dragning av trafikplaneringen vi fick reser dock frågetecken, stora frågetecken.

Jag vill därför framföra att utan att ni först tar tag i trafiksituationen, nuvarande som den som kommer att den tänkta bebyggelsen, bör ej byggnationen få starta. Den förevisade planeringen brister i flera avseenden och förefaller ej vara utförd efter studier på plats och förefaller sakna kännedom om lokala trafikförhållanden, vägnät, mm.

Jag anser att följande måste ordnas först:

- Ytterligare en infart till området "Brännabbens Skogsbacke" att komplettera den inritade, förslagsvis en infart från Snipåsvägen. Det är inte rimligt att ett såpass stort område med såväl bostäder som förskola enbart har en tillfartsväg, bl a sett ur räddningssynpunkt.
- Gångbana längs med Brännabbenvägen från Tolleredhöjden till Gamla Sågvägen, utan att inskränka vägbanans bredd. För att få en säker passage för barn och vuxna på väg till och från såväl skola som busshållplats. Detta måste vara klart innan byggnationen av "Brännabbens Skogsbacke" påbörjas, av säkerhetsskäl.
- Breddning av Gamla Sågvägen, för som det nu är kan ej två bilar mötas utan problem, möte med bussen innebär att man måste köra upp på gångbanan (under vintertid med snövallar så har vi riktiga problem där). Större delen av biltrafiken till och från skolan går och kommer att gå den vägen.

Så snälla ni, lös trafiksituationen först och bygg sedan, för barnens och allas vår skull.

Kommentar

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.8 Fastighetsägare 8

Miljöpåverkan.

I planbeskrivning på sidan 5 anges att "någon risk för betydande miljöpåverkande bedöms inte föreligga. Miljöbedömning görs därför inte.". Det benämns dock att detaljplanen kan komma att ge negativa effekter "främst på följd av att man föreslår byggnation på Inte tidigare exploaterad mark samt till följd av den tillkommande trafiken". I och med det finner vi det anmärkningsvärt att det Inte görs någon Ingående miljöbedömning.

Det tidigare oexploaterade skogsområdet innefattas av ett rikt djurliv och växtliv så som exempelvis rådjur, älg, lodjur, fåglar (exempelvis rovfågarna röd glada och brun kärrhök), fladdermöss samt kryptogamer. Våtmarken fungerar även som hem åt bland annat vattensalamander och flertalet grodarter. Inom det planerade området finns dokumenterat gammal och värdefull skog med en ålder uppemot ca 170 år samt ett naturskyddsområde som enligt planbeskrivning ska tas i anspråk för bebyggelse (Planbeskrivning, sid. 13).

I planbeskrivningen på sida 11 anges att i den sydvästra delen finns en bäck med ett blötområde samt i nordöstra delen av området finns en bergsbrant när marken vid dess fot noterades vara väldigt blöt där beaktning ska ske vid bebyggelse (Planbeskrivning, sid. 11).

På sida 12 i planbeskrivningen anges att kommunen kunnat konstatera att området är ett högriskområde för markradon (Planbeskrivning, sid. 12).

Sammanfattningsvis tycker vi att det bör göras en grundlig utredning kring miljöpåverkan då det handlar om ett område av sådan betydande storlek. Här nedan redovisar vi för varför vi anser detta.

Att man bortser från ett rikt och levande ekosystem, strandskydd, naturskydd samt att kommunens egen kartläggning visar på att "marken inom området är ett högriskområde för markradon" strider mot flertalet punkter enligt Sveriges Miljökvalitetsmål

I Naturvårdsprogrammet för Lerums kommun framgår att kommunen vill förtydliga och förstärka arbetet med naturvård: "Naturen i Lerum ska hanteras på ett sådant sätt att den bidrar till att riksdagens miljökvalitetsmål och Västra Götalands regionala miljömål uppfylls."

Ett av de regionala delmålen som Lerum kommun ställt sig bakom: "Senast år 2010 ska förlusten av biologisk mångfald inom Västra Götaland län vara hejdad,"

Genom att gå emot flera av miljökvalitetsmålen samt regionalt delmål anser vi att kommunen inte uppfyller de förhållningssätt som kommunen tagit fram. Det framkommer även att kommunen 2005 tog fram en naturvårdspolicy som anger att naturvärden i kommunen ska bevaras men att vid exploatering kan eventuellt kompensationsåtgärder behöva göras i planbeskrivningen framgår ingenting om eventuellt aktuella kompensationsåtgärder av de naturvärden som kommunens naturinventering visat på (Planbeskrivning, sid. 9)

I den naturinventering som kommunen gjort av planområdet och redovisat i planbeskrivningen framkommer det att det finns bohål för fåglar samt fladdermöss men ingen mer ingående information ges (Planbeskrivning, sid.9). En inventering av fladdermöss gjordes 2013 vilket visade på höga värden av fladdermöss i Tollered, klass 2, värt att notera är att man hittade den starkt hotade arten *Eptesclerus serotinus* på andra sidan Torskabotten

Det framkommer inte i planbeskrivning hur kommunen konkret tänker hantera dränering av det blötområde vid den sydvästra delen av området då "inga våtmarker som kommunen råder över genom ägande eller genom kommunstyrd lagstiftning får dräneras utan att alternativa lösningar som inte innebär dränering har studerats"

I planbeskrivningen finner vi heller inga konkreta lösningar på avvattning vid den nordöstra delen av området. Vidare anger Inte planbeskrivningen hur kommunen tänker hantera markmassorna Innehållande markradon. Det här är något vi anser bör tas i större beaktande och vi ställer oss ytterst tveksamma till hur kommunen inledningsvis i behovsbedömningen kan ange att Ingen betydande miljöpåverkan föreligger då behovsbedömningen stycke 3.6-Naturmiljö samt stycke 3.10 - Rekreation och friluftsliv visar på majoriteten negativa effekter

Transport infrastruktur.

I planbeskrivning på sidan 22 anges att "den tillkommande byggnationen beräknas generera ca 600 fordonsrörelser per dag vilket på det hela innebär en ökning av trafik".

I dagsläget lider Tollerred av problem med utformning av Brännabbenvägen samt Gamla Sågvägen. Tomtgränserna angränsar till Brännabbenvägen vilket borde försvåra en breddning av befintlig bilväg; en breddning som skulle vara nödvändig till den ökning av trafik nybygget innebär. Vid Gamla Sågvägen är mötande trafik redan idag ett problem. Vid ett möte mellan personbil och lokaltrafik är Inte vägen bred nog för båda fordon och personbil tvingas göra anspråk på trottoar för att mötet ska vara möjligt.

I och med att kommunen i planbeskrivningen Inte angett några konkreta förslag på trafikåtgärder bedömer vi sammanfattningsvis det som att infrastrukturen utanför det aktuella området inte tagits i tillräckligt beaktande. Vad som föranleder att det bör göras en mer Ingående bedömning av Tollereds infrastruktur är inte enbart den ökade trafiken utan även det ökade antal barn som kommer röra sig längs vägarna till och från skolan. Det är viktigt att barnen ska kunna röra sig fritt utan risk för biltrafik då det redan i dagsläget är ont om trottoarer.

Avslutningsvis vill vi förmedla att vi har förståelse för att behov av fler bostäder finns i Lerum och Tollerred, men vi menar att miljö och transportinfrastruktur måste tas i större beaktande än vad som framgår att kommunen gjort i den planbeskrivning vi fått ta del av nu.

Kommentar

När kommun upprättar en detaljplan ska man undersöka om detaljplanens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Kommunen tar fram en Behovsbedömning (som i nyare planer kallas för Undersökning) där man tittar på ett antal kriterier: Säkerhet, Luft, Vatten, Hälsa, Social miljö, Naturmiljö, Kulturmiljö, Visuell miljö, Hushållning med naturresurser, Rekreation och friluftsliv, planens genomförande, miljömålen (nationella, regionala, lokala) Kumulativa effekter samt Alternativ.

Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömmas.

Att bebygga jungfrulig mark påverkar och kommer förändra den marken. Men det är inte ett skäl för att den skall miljöbedömmas enligt den process som termen miljöbedömmas innebär. Det skulle kunna handla om att området har eller gränsar till ett område som ha extra höga naturvärden eller att det finns speciella arter i området.

Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Utredningen om naturvärden och djurliv har kompletterats med PM - Inventering av fladdermöss i Tollered 2018 Fladdermusinventering, inför detaljplanearbete i Tollered, 2018-10-11, Calluna. Se även svar på länsstyrelsens yttrande.

Detaljplanen har kompletterats med utredning vad gäller dagvatten och skyfall som tittar just på hur vattenflöden rör sig och hanteras i området.

Markradon påverkan sällan var man bygger men det är viktigt att veta så att man kan förutse vilka krav som ställs på grundläggningen när man bygger hus.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.9 Fastighetsägare 9

Som boende i Tollered har jag följande synpunkter på detaljplaneförslaget för "Detaljplan för Brännabbens skogsbacke":

- Detaljplanekartan bör säkra upp att det blir variation i detaljering för att husen inte ska upplevas massproducerade.
- Hushöjder bör variera något för att området inte ska kännas tråkigt. Detta bör regleras i plankarta.
- Det verkar lämpligt att husen utförs med sadeltak så som visas i illustrationerna då det anknyter till byggnadstraditionerna i området. Det behövs införas bestämmelse om takform i plankartan.
- Det saknas angivelse om maximal nockhöjd i plankartan vilket hypotetiskt skulle kunna innebära mycket branta tak.
- Det saknas bestämmelse om färgsättning och materialval i plankartan vilket kan innebära att andra material och färger kommer att användas vilket vore synd med tanke på omgivande bebyggelse.
- Det kan bli komplicerat att mäta byggnads höjd då gatunivåerna varierar kraftigt.

Kommentar:

Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollereds utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä. Detta kommer styras på plankartan.

4.5.10 Fastighetsägare 10

Det är fantastisk trevligt att fler vill bo i denna by. Men Trafiksituationen idag fungerar inte bra. För att behålla denna trevliga by, måste trafiken ses över innan man bygger 85 nya hushåll och en förskola med 4-8 avdelningar. Vi saknar idag gång och cykelbanor inom byn. De vägar som finns är smala och buss och bil kan inte mötas. För att bygga ett nytt bostadsområde, måste trafiken och kommunikationen förbättras först. Man kan inte mötas med buss och bil utan problem idag. Att placera förskola och skola på olika delar av byn kommer leda till mkt mer trafik genom byn, då många kommer att behöva hämta och lämna på två olika enheter. Med bara en tillfartsväg till det nya området, kommer på den del av Brännabbenvägen som ligger inom strandskyddet mer än fördubblas. Detta kommer skära av tillgänglighet till sjön Torskabotten för redan befintliga bostäder. Det nya planerade området bör ha ytterligare en tillfartsväg för att jämnare fördela tillkommande trafik. En ringväg runt vår by.

Placering av nybygge.

Varför ska det vara så nära de fastigheter som är idag.?

Placera dem så nära är kommungräns/ELGATA som möjligt och skapa luft/ skog mellan bostäder, det är det som gör att det är trevlig att bo i byn. Naturen. Bygg inte bort det! Tänk 2018 och inte 80-tal. ... Bygg in odlingsområde, koloniområde, natur och cykelvägar. Bygg ringväg runt Tollered, mindre trafik genom byn. Vi behåller gärna vår bykänsla!

Kommentar:

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Ett visst naturområde sparas i förslaget mellan befintliga bostäder och tillkommande bebyggelse.

Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollered utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä. Detta kommer styras på plankartan.

4.5.11 Fastighetsägare 11

Vi upplever att infrastrukturen inte fungerar i nuläget i Tollered. Vägarna är hårt belastade och på många ställen för smala för bil- och bussmöten och det finns få cykel- & gångbanor, vilket är farligt för alla fotgängare och cyklister, men särskild för våra barn och unga.

Detta innebär att vi ibland skjutsar våra barn inom samhället för att det är för farligt pga trafiken att låta dem gå eller cykla (vilket både miljö och hälsomässigt är helt tokigt).

Det är svårt att bo i Tollered utan bil bla pga dåliga bussförbindelser och avsaknad av gång- och cykelbana till Lilla Nääs (dvs man kan ej ta sig till Floda). De flesta familjer har två bilar. Byggnation av ett bostadsområde i Tollered med 85 boenden med i genomsnitt två bilar, dvs en ökning med ca 160 bilar, menar vi inte kan genomföras med nuvarande infrastruktur. Dessutom är det tänkt att förskolan skall flyttas till det nya området, vilket ger ytterligare trafik i hela området kring Brännabbevägen. Brännabbevägen är en av våra "huvudleder" i samhället och är idag för smal för bil- och bussmöten på flera ställen samt saknar gång- och cykelväg.

En sådan trafikbelastning som ett nytt bostadsområde skulle innebära tål inte vårt lilla samhälle i nuläget. Man kan ifrågasätta om konsulten som bedömt trafiksituation och -flöde här i Tollered har gjort en riktig studie för att få veta hur trafiken verkligen förhåller sig. Trafikstrukturen i Tollered överlag är inte säker. En noggrann plan för bilar, cyklar och fotgängare behövs innan man kan besluta att man får bygga.

De förslag som inkom på samrådsmötet i Tollered 30 maj 2018 gällande att ännu en in/utfartsväg vid Snipåsvägen borde göras in till bostadsområdet, menar vi inte är en möjlig lösning. Denna vägsträcka är redan mer belastad än tidigare då en del tung trafik och alla långsamtgående fordon numera ska gå här istället för på motorvägen. Man har breddad vägen på vissa partier, men den är fortfarande för smal för möten på många ställen och det saknas gång- och cykelbanor. Detta trots att Snipåsvägen sedan länge är en etablerad cykel-turist-väg. I början på Snipåsvägen finns dessutom en lekplats och det vore farligt att låta många av de ca 160 bilar samt de som ska lämna och hämta förskolebarn passera här.

Angående bristen på gång- och cykelbana på innervägen mellan Tollered och Lilla Nääs, som sedan vägen byggdes har varit en fråga för Tolleredsborna, har Lerums Kommun valt att hänvisa till Trafikverket som är ansvariga. Men kommunen önskar att vara en ledande miljökommun och kollektivtrafiken fungerar mycket dåligt, speciellt på helger.

Detta har till följd att barn och unga dagligen får skjuts i bil till skola, fritids- och andra aktiviteter utanför vårt samhälle, istället för att själva kunna ta sig fram och tillbaka. Med en ökning av invånarantalet i Tollered kommer den trafiken också att öka markant. Detta innebär ännu större fara för de få som av olika skäl ändå går eller cyklar på innervägen samt att vår miljö, som kommunen säger sig vilja värna om, belastas ytterligare, i onödan. Därtill vore det positivt, ur ett hälsoperspektiv, för både barn, unga och vuxna om det var säkert att gå och cykla till och från Tollered. Lerums Kommun bör därför ta ansvar och driva denna fråga så att en gång- och cykelbana görs.

I Planbeskrivningen menar man att tillgängligheten till stranden vid Torskabotten inte påverkas. Detta menar vi är en felaktig konklusion, då den redan nu är överbelastad, då även Flodabor och andra från kommunen ofta kommer hit. 85 hushåll till i Tollered som ytterligare använder vår strand är en belastning som badplatsen inte klarar av i sin nuvarande form. Badplatsen bör därför rustas upp tex med badbrygga på sjöbradden mitt emot stranden så man kan bada på två sidor eller liknande. Även trafiksituationen vid badplatsen är redan nu kritisk bl.a. parkerar folk på vägen ned till badplatsen, vilket innebär att Räddningstjänsten inte skulle komma fram om det skulle ske ett tillbud. Här behövs en plan för att klara av ett ökat besöksantal.

Gällande det intrång på Tollered's natur som ett bostadsområde på Tollered 4:47 m fl skulle innebära känns det återigen som man gjort en mycket snabb bedömning utan egentligen vistats i området. Vi undrar bl.a. om man gjort en utredning av konsekvens för det rika djurliv som finns i skogen där området planeras. Bl.a. håller älgar till i området mot Snipåsvägen.

Kommentar:

Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Vad gäller synpunkt om badplatsen så ligger den utanför detaljplanens område. Synpunkten lämnas vidare till Fritids enheten.

Vad gäller naturen har den studerats inom projektet likaså djurlivet. Dock inte specifikt älg.

4.5.12 Fastighetsägare 12

Byggandet i sig är inget problem

Man kan ifrågasätta om det är vettigt att separera skola och förskola då det genererar mer trafik inom Tollered. Trafiken kommer att bli ett STORT problem.

Trafikutredaren kan inte ha varit på plats nyligen i Tollered Det finns inga gupp på Brännabbenvägen västerut. Hastigheten är klart över de 35km/h som nämns, framförallt där gångvägen ansluter. När bussen kommer går det ej att passera/mötas En 70% ökning av trafiken är helt omöjlig att genomföra i samhället. Enda sättet att få trafiken att fungera är att bygga den ringled som kom upp som förslag på samrådsmötet. Ny trafikplats och ringled öster om Tollered måste tas med i planerna från början.

Kommentar

Vad gäller förskolan behöver den befintliga skolan byggas för att ta emot fler elever vilket leder till att den befintliga förskolan inte får plats.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.13 Fastighetsägare 13

Det behövs i dagsläget en Gång- och cykelväg på Brännabbenvägen (Brännabbenv. 1 Badplatsen) och Kvikullavägen (Tollered Lilla Nääs). Byggs det i Tollered så måste man göra något åt det innan.

Önskemål om Gång- och cykelbana genom hela Tollered.

Gamla Sågvägen är smal och behöver breddas allt mötesplatser.

Hade önskat förskola och skola på samma ställe. Hade man inte kunnat bygga förskola på grusplanen ovanför skolan istället?

Smalt utanför affären, bussen kör upp på trottoaren, livsfarligt. Skymt övergångsställe.

Behövs tätare bussförbindelser till och från Göteborg.

Önskemål om buss till och från Alingsås.

Kommentar

Vad gäller förskolan behöver den befintliga skolan byggas för att ta emot fler elever vilket leder till att den befintliga förskolan inte får plats. Grusplanen ovanför skolan ägs inte av kommunen.

Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Önskemålet lämnas vidare till kollektivtrafiksamordnare/strateg

4.5.14 Fastighetsägare 14

Gällande förskolan som planeras:

Vi anser att den planerade förskolan, som kan bli 10 meter hög, 8 avdelningar stor och enligt ritningen dubbelt så lång som den radhuslänga vi bor i, ligger alldeles för nära vår tomtgräns. Den föreslagna förskolan ligger på en höjd, vilket gör att förskolan kommer upplevas ännu högre än sina 10 meter. Vi ser hellre att vi får parkeringsplatser utanför tomten än förskolan. Därför är vårt förslag att förlägga förskolan närmast Brännabbevägen och parkeringsplatserna längre upp i etableringen.

Om det inte går så önskar vi att förskolan förläggs längsmed det nya områdets väg samt att den läggs längre ner i området, det vill säga närmare Brännabbevägen. Detta för att freda området mellan vår tomt och etableringsområdet/det röda området enligt detaljplanen. Vi vill att utrymmet mellan vårt hus och förskolans fasad ska bli så brett som möjligt. Vi värnar om den natur, den skog och de träd som ligger i vårt blickfång från vårt köksfönster. Vi mår bra av att leva och bo med skogen som granne. Vi njuter av att få följa skogens skiftningar under året och vi ser inte fram emot att titta in i en 10 meter hög förskolefasad. Vi önskar därmed att det i ritningarna framgår att ytan närmast tomtgränserna från Tolleredshöjden 37 och uppåt blir prickigt, det vill säga fredas från bebyggelse. Vi vill i alla fall inte att bebyggelse sker närmare än för de boende på Tolleredshöjden 35 och neråt. Vi vill att gränsen för bebyggelse blir likvärdig för samtliga radhuslängor (4 st) på Tolleredshöjden.

Tillgången till skogen för oss boende på Tolleredshöjden kommer radikalt begränsas med nybyggnationen och framför allt av förskolan med tillhörande gård. Vår önskan är att vi även fortsättningsvis ska få möjlighet och uppleva en känsla av frihet och att få bo mitt i naturen.

Vi flyttade till Tolleredshöjden, delvis för att våra barn skulle få bo med jämnåriga grannar, men också för att få leva och bo i skogen.

Slutligen skulle vi helst se att förskolan byggs på marken ovanför nybyggnationen så att höjden utanför vår tomt fredas, alternativt att den nya förskolan byggs i anslutning till den befintliga skolan och förskolan.

Gällande trafiken:

Vi anser att trafiksituationen, med 600 nya trafikaktiviteter i samhället, kommer att bli ohållbart ur flera olika aspekter.

Ur säkerhetssynpunkt, om det exempelvis skulle uppstå en brand, ser vi en stor risk med att det endast är planerat för en in och utfart.

Vi ser att belastningen på övriga vägar i samhället blir för hög. Den infrastruktur som finns i dagsläget är inte utformad/dimensionerad för så mycket trafik.

Utöver belastning på befintlig infrastruktur ser vi inte heller att den är säker ur gång och cykelsynpunkt. I dagsläget finns alldeles för få trottoarer och cykelvägar samt att befintliga vägar är mycket smala.

Vi ser även att gång och cykelproblematiken behöver åtgärdas innan byggnationen/exploateringen drar igång, då vi annars ser en stor risk för våra barn och oss som pendlar kollektivt i och med den tunga byggtrafiken som ska ta sig upp i Brännabbenområdet medan barn och vuxna på väg till skolan eller bussen inte kommer att kunna promenera eller cykla säkert längs med Brännabbevägen.

Kommentar

Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och bygggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten. Se även svar under punkt 5.2.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

4.5.15 Fastighetsägare 15

Belastningen på Gamla Sågvägen och Tollereds ströms väg är redan idag hårt belastad. Det är tydligt att nuvarande utredning inte tagit hänsyn till hur bilismen rör sig efter den senaste ombyggnaden av Volrath Bergs väg.

Busshållplatshindret utanför Gamla Kontoret samt farthindret vid korsningen Volrath Bergs väg/Snipåsvägen har medfört att trafiken förflyttats. Idag kör merparten av trafiken som ska till övre Tollered genom Tollereds ströms väg/Gamla sågvägen. Därför är utredningen med mätningar från 2014, inaktuell.

Med tanke på att man lägger förskolan och skolan på var sin sida av Gamla Sågvägen lär trafiken på denna sträckning öka betydligt mer än vad som framgår av utredningen.

Gamla sågvägen är en mycket kritisk sträckning som måste beaktas tydligare vid byggnationen. Hastigheten på vägen är 30 men det är mycket få personer som håller denna hastighet. Vägen är huvudstråk för skolbarnens väg till skolan och barnen lever ett farligt liv. Från Ljungslia passerar skolbarnen som bor i Herreslia området och de har inget övergångsställe utan går rakt ut i vägen.

Vägen är dessutom väldigt smal och det är svårt att mötas. När man möter bussen kör många bilister upp på trottoaren, vilket innebär stor risk för cyklister, i synnerhet skolbarn som kan komma med hög hastighet uppifrån. Viktigt att beakta vid nybyggnation:

Sänk hastigheten för bilister med farthinder.

Sänk hastigheten för bilister genom att göra den smalare på vissa passager så bilar måste vänta in varandra från de olika hållen.

Sänk hastigheten för bilister med fler 30-skyltar och tydliga markeringar i vägen.

En av kommunens trafikingenjörer besökte vägen 2008 vid ett möte med oss som bor längs vägen. Han lovade då att ta tag i situationen, men inget har hänt och sedan dess har alltså situationen förvärrats betydligt. Det känns därför olustigt att veta att en stor byggnation kan förvärra det än mer.

Kommentar

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.16 Fastighetsägare 16

Vårt hus är ett av de hus som kommer påverkas mest av den nya anslutningsvägen till området Brännabbens Skogsbacke. Vi har några synpunkter och konkreta förslag som vi anser skulle minska de risker vi ser med nuvarande förslag samt förbättra området och upplevelsen av Tollered jämfört med det aktuella förslaget.

Vi anser att det inte är tillräckligt med endast en anslutningsväg för bil till det nya bostadsområdet.

Vägarna genom Tollered är idag mycket smala och om man får möte med bil (eller ännu värre buss) så är alternativet nästan alltid att en får stanna och köra in till kanten eller upp på trottoaren för att den andra bilen ska kunna passera. Brännabbenvägen utanför oss har ingen trottoar och är mycket smal, men ändå går många där, t.ex. många barn på väg hem från skola och turister som bor på Nääs fabriker. I och med planen att förlägga all förskoleverksamhet till det nya området kommer trafiksituationen bli ohållbar. Morgon och eftermiddag vid hämtning och lämning av barn kommer innebära en mycket svår trafiksituation. All den extra trafiken riskerar också att förändra den charmiga särprägel som Tollered har som en bruksort med riksintresse.

Våra konkreta förslag gällande detta är följande:

1. Bygga förskolan i anslutning till den nuvarande skolbyggnaden

Detta skulle drastiskt minska trafikpåverkan i Tollered och det skulle underlätta avsevärt för familjer som har barn både i skolålder och förskoleålder. Att ha förskolan och skolan så långt ifrån varandra i en så liten by som Tollered är orimligt, och medför en skytteltrafik med bil genom byn som inte vägarna är anpassade för i praktiken. Dessutom ligger större delen av samhället nära skolan, så det blir en omväg för många. I dagsläget brukar även personalresurser fördelas mellan skolverksamheten och förskolan vissa dagar då det är ont om personal vilket skulle kunna fortsätta vara fallet om byggnaderna låg i anslutning till varandra.

2. Anlägga (minst) två anslutningsvägar för bil till nya bostadsområdet

Detta skulle skapa en bättre cirkulation på trafiken och få morgonen och kvällens pendlartrafik att bli enklare. Den extra anslutningsvägen skulle kunna ansluta till Mosslyckevägen eller/och så skulle den föreslagna gång- och cykelvägen mellan fastigheterna 1:47 och 1:48 även kunna vara bilväg.

Vi anser även att utformningen på husen enligt det aktuella förslaget inte är i linje med övrig bruksortsbebyggelse i Tollered. Husen framstår vara av enkel och monoton design och vi anser inte att dessa skulle smälta in bra med övrig bebyggelse. Klassiska röda trähus i en design som exempelvis påminner om flerfamiljshusen vid Tollereds ströms väg (den så kallade "Ängen") skulle innebära en mer estetiskt sammanhållen bebyggelse. Även det passivhus som byggdes på Ängen runt år 2005 smälter in bra i övrig bebyggelse trots att det är av mer modern design. En bättre blandning av estetik och höjd på hus och mer gedigen utformning skulle passa orten mycket bättre.

Sen önskar vi personligen att så mycket som möjligt av växtligheten runt vårt hus sparas för att fungera som ett skydd mot vägen och mot ljuset från de kommande gatlamporna.

Med förhoppning om en lyhörd dialog och beaktande av våra synpunkter

Kommentar:

Både skolan och förskolan behöver utökas och det finns inte tillräckligt utrymme där den befintliga skolan ligger idag.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollereds utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä. Detta kommer styras på plankartan.

4.5.17 Fastighetsägare 17

Gällande förskolan:

Jag anser att den planerade förskolan, som är 10 meter hög, 8 avdelningar stor och dubbelt så lång som den radhuslänga jag bor i, ligger alldeles för nära våra tomtgränser.

Dessutom ligger den föreslagna förskolan på en höjd, vilket gör att förskolan kommer upplevas ännu högre än sina 10 meter.

Jag ser hellre att vi får parkeringsplatser utanför tomten än förskolan. Därför är mitt förslag att förlägga förskolan närmast Brännabbevägen och parkeringsplatserna längre upp i etableringen.

Om det inte går så önskar jag att förskolan förläggs längsmed det nya områdets väg samt att den läggs längre ner i området, det vill säga närmare Brännabbevägen. Detta för att freda området mellan min tomt och etableringsområdet/det röda området enligt detaljplanen. Jag vill att utrymmet mellan mitt hus och förskolans fasad ska bli så långt som möjligt. Jag värnar om den natur, den skog och de träd som ligger i mitt blickfång från mitt köksfönster. Jag mår bra av att leva och bo med skogen som granne. Jag njuter av att få följa skogens skiftningar under året och jag ser inte fram emot att titta in i en 10 meter hög förskolefasad. Vi önskar därmed att det i ritningarna framgår att ytan närmast tomtgränserna från Tollerredshöjden 37 och uppåt blir prickig, det vill säga fredas från bebyggelse. Vi vill i alla fall inte att bebyggelse sker närmare än hur det ser ut för Tollerredshöjden 35 och neråt, så att gränsen för bebyggelse blir likvärdig för samtliga radhus (4 st) på Tollerredshöjden.

Tillgången till skogen för oss boende på Tollerredshöjden kommer radikalt begränsas med nybyggnationen och framför allt av förskolan med tillhörande gård. Min önskan är att det lämnas lite träd kvar mellan befintlig bebyggelse och nybyggnationen så att vi även fortsättningsvis ska få möjlighet och uppleva en känsla av lite privatliv, frihet och att bo mitt i naturen. Jag och min familj flyttade till Tollerredshöjden, delvis för att våra barn skulle bo med jämnåriga grannar, men också för att få leva och bo i skogen.

Gällande trafiken:

Jag anser att trafiksituationen, med 600 nya trafikaktiviteter, kommer att bli ohållbart.

Ur säkerhetssynpunkt, exempelvis om det skulle uppstå en brand, ser vi en stor risk med att det endast finns 1 in och utfart.

Vi ser att belastningen på övriga vägar i samhället blir för hög. Den infrastruktur som finns i dagsläget är inte utformad/dimensionerad för så mycket trafik.

Utöver belastning på befintlig infrastruktur ser jag inte heller att den är säker ur gång och cykelsynpunkt. I dagsläget finns alldeles för få trottoarer och cykelvägar samt att befintliga vägar är mycket smala.

Jag anser även att situationen med gång och cykelproblematiken behöver åtgärdas innan byggnationen/exploateringen dras igång, då vi annars ser en stor risk för våra barn och oss som pendlar kollektivt i och med den tunga byggtrafiken.

Bifogar en bild på vår nuvarande utsikt från köksfönstret så ni får en bild av vad vi menar.

Kommentar:

Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och byggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten. Se även svar under punkt 5.2.

Träd och natur kommer att sparas mellan ny och befintlig bebyggelse.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.18 Fastighetsägare 18

Synpunkter rörande Planbeskrivning-samrådshandling rörande fastighet Tollered 4:47

Vi ser det som acceptabelt att man upphäver strandskyddet enligt det beskrivna förslaget i syfte att bygga en väg in i det framtida området, men vi undrar i vilken omfattning strandskyddet kommer att upphävas. Vi ser en risk att om man upphäver detta alltför generellt så kan det i framtiden utnyttjas och få till följd att människornas fria rörlighet till vattnet inskränks. Det är därför av stor vikt att strandskyddsdispensen blir så snäv som möjligt och bara gäller för det angivna området norr om vägen.

Vid undersökning av Riksantikvarieämbetets fornsök på nätet (bifogar skärmklipp över området), finns i det angivna området ett flertal fornlämningar, bland annat fossila åkrar, stensättningar, bebyggelse/grunder. Tollered är utpekad som riksintresse för kulturmiljön och dessa fornlämningar visar på flera kulturvärden inom Tollered's kulturmiljö. Det går alltså att påvisa att Tollered historiskt sett varit bebott och bebyggt under en lång period. Det kanske även finns fler fornminnen på platsen än de redovisade. På s.13 i Lerums kommuns "Behovsbedömning" står det även "Resultatet av arkeologi har ännu inte inkommit. Inget tyder på negativ påverkan". Tyvärr så ser man på illustrationskartan till detaljplanen att några av dessa fornlämningar kommer att direkt påverkas av den nya bebyggelsen. Vid en eventuell framtida utbyggnad av området kanske fler kommer att påverkas. Det är viktigt att den planerade bebyggelsen

utföras så att det går att garantera skyddet av dessa. Likaså att de enkelt görs tillgängliga för intresserad allmänhet.

Det framgår inte av samrådshandlingen hur förhållandet mellan hyresrätter/bostadsrätter är tänkt.

Vi anser det viktigt att kommunen prioriterar att öka antalet hyreslägenheter i kommunen och hoppas därför att den absoluta merparten av bostäderna kommer att erbjudas med en rimlig hyra till de som är i behov av ett sådant boende.

Vi ser också att man i handlingen lyfter upp den relativt väl utbyggda kollektivtrafiken i Tollered och undrar därför hur det är motiverat med en så pass hög parkeringsplatsnorm som är satt för boendet i samhället (3st per boende)?

Beträffande lekplats och publika ytor ser vi mycket positivt på att det planeras för detta i ett så tidigt skede. Vi hoppas också att det vidtas åtgärder för att motverka känslan av att dessa ytor, som i detaljplanen kommer att hamna mitt i bostadsområdet, bara är till för de boende i kvarteret. Det finns i Tollered flera områden som, trots att de egentligen är publika, signalerar att man är obehörig om man uppehåller sig där. Fler kommunala lekplatser är bara positivt för samhället.

Det rinner en bäck genom planområdets östra del. En undran är om den bäcken kommer kuverteras eller om bäcken och dess naturvärden kommer tas tillvara för att skapa en

naturupplevelse. Bäckan utgör naturligtvis idag en viktig resurs för flora och fauna i området, då det t.ex. finns mycket groddjur/kräddjur i Tollered.

Kommentar:

Att upphäva strandskyddet söder om Brännabbenvägen är inte aktuellt.

Vad gäller fornyfynd se kommentar till länsstyrelsens yttrande samt under punkt 5.1 för mer detaljerad redovisning.

Ägandeförhållandet är inget som vi kan styra i detaljplanen. Men kommunen är positiv till hyresrätter.

Möjlighet till avsteg från gällande p-norm kräver ett beslut av kommunstyrelsen. Detta kommer att lyftas för beslut i Kommunstyrelsen i samband med beslut om granskning.

Exploatören ansvarar för lekplatsen.

Dagvattensituationen har studerats. Se dagvattensituationen

4.5.19 Fastighetsägare 19

Vi vill med denna skrivelse lämna in synpunkter på Brännabbens skogsbacke som är planerad här i Tollered. Det vi har åsikter om är angående hur ni har planerat för antal infarter till bostadsområdet. Det som framgår av planbeskrivningen och det som blev sagt på mötet 30/5, så skall det bara byggas en infart. Vi förstår inte hur ni tänkt att all den trafiken som kommer att färdas fram och tillbaka mellan förskolan, bostadsområdet skall kunna fungera? Det är dessutom inga bra vägar förövrigt i Tollered för så mycket extra trafik. Det är dåligt med gångvägar osv.

Vi hoppas ni tänker om och planerar fler infarter till bostadsområdet och förskolan för allas säkerhet och bästa.

Kommentar

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.20 Fastighetsägare 20

Synpunkter gällande förskolan:

Vi anser att den planerade förskolan, som är 10 meter hög, 8 avdelningar stor och dubbelt så lång som den radhuslänga vi bor i, ligger alldeles för nära vår tomtgräns. Dessutom ligger den föreslagna förskolan på en höjd (ca. 3 meter), vilket gör att förskolan kommer upplevas ännu högre än sina 10 meter.

Vi anser att det är bättre att lägga parkeringsplatserna närmare vår tomtgräns och istället förlägga förskolebyggnaden längre upp i det röda området mot kraftledningsgatan längs med den nya vägen i det planerade bostadsområdet. Detta innebär således att förskolans långsida vetter mot vår tomt men att den samt tillhörande gård kommer längre från oss (se bifogad bilaga).

Går inte detta att genomföra föreslår vi att förskolan förläggs längs med det nya områdets väg längre ner i området, det vill säga närmare Brännabbevägen (se bifogad bilaga).

Detta för att freda området mellan vår tomt och etableringsområdet/det röda området enligt detaljplanen. Vi vill att utrymmet mellan vårt hus och förskolans fasad ska bli så långt som möjligt.

Vi värnar om detta skogsområde eftersom det var en stor anledning till att vi flyttade hit. Vi vill inte byta den skogsutsikt som vi har från vårt köksfönster mot en 10 meter hög förskole fasad.

Vi önskar därmed att det i ritningarna framgår att ytan närmast tomtgränserna från våran fastighet och uppåt blir prickig, det vill säga fredas från bebyggelse. Vi vill i alla fall inte att bebyggelse sker närmare än hur det ser ut för våran fastighet och neråt, så att gränsen för bebyggelse blir likvärdig för samtliga radhus (4 st) på Tollerredshöjden (se bifogad bilaga).

Tillgången till skogen för oss boende på Tollerredshöjden kommer radikalt begränsas med nybyggnationen och framför allt av förskolan med tillhörande gård. Min önskan är att vi även fortsättningsvis ska få möjlighet och uppleva en känsla av frihet och att bo mitt i naturen.

Gällande trafiken:

Vi anser att trafiksituationen, med 600 nya trafikaktiviteter, kommer att bli ohållbart.

Ur säkerhetssynpunkt, exempelvis om det skulle uppstå en brand, ser vi en stor risk med att det endast finns 1 in och utfart.

Vi ser att belastningen på övriga vägar i samhället blir för hög. Den infrastruktur som finns i dagsläget är inte utformad/dimensionerad för så mycket trafik.

Utöver belastning på befintlig infrastruktur ser vi inte heller att den är säker ur gång och cykelsynpunkt. I dagsläget finns alldeles för få trottoarer och cykelvägar samt att befintliga vägar är mycket smala.

Vi anser även att situationen med gång och cykelproblematiken behöver åtgärdas innan byggnationen/exploateringen dras igång, då vi annars ser en stor risk för våra barn och oss som pendlar kollektivt i och med den tunga byggtrafiken.

Förslag 1: att förlägga förskolan längs med den nya vägen

Förslag: att utöka det pricka området där det inte får byggas så att det blir längre avstånd från vår tomtgräns i likhet med de radhus som ligger längre ner på vår gata mot Brännabbenvägen. Det tycker vi är rimligt så att vi får mer tillgång till natur och skog

Förslag 2: att förlägga förskolan längs med den nya vägen

Kommentar:

Förskolans placering har utretts vidare, en möjlig placering har studerats och bygggrätten har justerats. Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten. Se även svar under punkt 5.2.

En alternativ utfart till området har studerats men har dels inte ansetts nödvändig dels konstaterats ytterst svår att utföra på grund av de nivåskillnader som finns inom och omkring området. Om det skulle bli stopp på vägen är bedömningen att den bredd som

infartsvägen tillsammans med planerad gång- och cykelväg utgör ger goda möjligheter att ta sig runt eventuellt hinder och ändå kunna ta sig in eller ut ur området.

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.21 Fastighetsägare 21

Kommentar: Ryktet säger att man ej planerat för den ökade trafiken på Brännabbenvägen som detta medför. Bland annat kommer all förskoleverksamhet förläggas till området.

På Brännabbenvägen finns inga trottoarer vilket redan idag utgör en stor risk för gångtrafikanter att bli påkörda då tyvärr bilisterna ej anpassar hastigheten därefter.

Innan bygglov ges måste detta utredas: Trottoarer samt sänkt hastighet till 30 km i hela samhället ej bara rekommenderat.

Kommentar

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

4.5.22 Fastighetsägare 22

Vi bor längs Brännabbenvägen idag och är oroliga för den ökade trafiken och hastigheten förbi vårt hus som kommer att öka i samband med att det byggs fler bostäder.

Vi har små barn/skolbarn och det finns ingen gång eller cykelbana för våra barn att ta sig till skola/badplats på ett trafiksäkert sätt.

Vi önskar en Gång- och cykelbana längs Brännabbenvägen samt sänkt hastighet genom hela byn, även ett övergångsställe vid hållplats Brännabbenvägen då barnen behöver passera en T korsning till skolan.

Folk håller inte hastigheterna så något för att stoppa farten t.ex. gupp/kameror eller liknade.

Önskar även Gång- och cykelbana till Floda samt bättre buskommunikationer kväll/helg.

Kommentar:

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

4.6 Intresseföreningar, samfälligheter m fl

4.6.1 Skallsjö Hembygdsförening

Området på 7 hektar och 85 hus är av betydelse för Tolleredts tillväxt, men innehåller också lagskyddade fornminnen och värdefull natur. Därför måste en ytterligare bearbetning av förslaget göras.

Det är anmärkningsvärt att planens inventering av naturen och fornminnena har gjorts först helt nyligen, i efterhand i planarbetet. Då var redan kommunens planförslag ritat av Derome Bygg AB, utan att kunna ta hänsyn till de nu kända natur- och kulturvärdena.

Hela området ligger ju dessutom inom gränsen för riksintresse kultur i Tollered. En fortsatt bearbetning och justering av planförslaget måste därför göras.

Särskilt gäller detta områdes västligaste och nordligaste del. Där finns flera stensättnings-gravar som visar Tolleredts förhistoria. Där finns även den nu fornlämningsklassade torpruinen Tollered kulle eller Klippatorpet. I torpets omgivningar är det gamla odlingslandskapets rika natur bevarad med stora åldriga ädellövträd, hasseldungar m.m. Området är vackert, och enligt naturinventeringen en värdefull skyddsvärd biotop för Tolleredts fågelliv, fladdermöss, insekter och kryptogamer.

För att ta hänsyn till dessa natur- och kulturvärden måste några planerade hus och tomter flyttas. Detta bör göras genom ytterligare bearbetning av planförslaget övriga delar. Särskilt bör några skissade parkeringsytor mellan husen omformas så de tar mindre bredd och möjliggör andra husplaceringar.

Den skissade gångvägen ner mot samhället måste detaljstuderas så att inte de stora lövträdens rötter skadas. Nu är den ritad rakt över den mäktigaste eken med 4 meters omkrets.

Alla rösen, träd m.m. som skall sparas bör mätas in så man kan ta rätt hänsyn till dem i planen och fortsatt projektering. De träd som skall sparas behöver ha bestämmelse om trädställningsförbud eller liknande. Enbart bestämmelsen natur ger inget skydd.

Husens utseende måste regleras i planen så att form, färg och material även i verkligheten blir så Tollered anpassat som planbeskrivningen visar. Annars finns risk att helt avvikande hus kan byggas som på Ricklehöjden och Koxås. Det passar inte i ett riksintresseområde.

Kommentar:

Vad gäller arkeologi och naturvärden se kommentar till länsstyrelsen. För arkeologi se även under punkt 5.1 längre ner i dokumentet.

Gångvägen kommer inte utvecklas som en belagd och belyst väg utan den kommer utvecklas spontant som en utveckling av den stig som ligger där idag.

Hur området förhåller sig till Riksintresse för kulturmiljövård har klargjorts och beskrivits. Området ska utformas till ytterligare en årsring som läggs till i Tollered utveckling. Det är av betydelse att området ges en egen karaktär och upplevs som ett sammanhållet bostadsområde. För att anknyta till omgivande bebyggelse ska ny bebyggelse utformas med sadeltak med en takvinkel mellan 27-38 grader. Området ligger i en skogsbacke och för att anspela på områdets placering och ge området en egen särprägel ska husens fasader utgöras av trä. Detta kommer styras på plankartan.

4.6.2 Lerums Naturskyddsförening

□ Områdets naturvärden är påtagliga, delvis troligen högre än som framgår av Naturvärdesinventeringen. Fältinventeringen genomfördes under en dag 19 oktober, vilket är en ogynnsam tidpunkt med avseende på exempelvis fågelliv och örtvegetation. Naturinventeringen genomfördes uppenbarligen efter att ett förslag redan tagits fram för bebyggelse av området. LNF anser att ordningen borde varit den omvända framför allt eftersom det är fråga om att exploatera ett tidigare orört naturområde. Riskerna är uppenbara att bebyggelsen inte anpassas till naturförhållandena.

Området upptas av variationsrik skog som uppenbarligen inte har varit föremål för påtagliga skogsbruksåtgärder under ett par årtionden. Senaste större avverkning tycks ha avsett det delområde som nu upptas av björkskog, vilken troligen fått etablera fritt efter avverkningen. Området som helhet har, om det lämnas till fri utveckling, potential att utvecklas till naturskog med avsevärt skyddsvärde. Det finns ett stort och eftersatt behov av att skydda sådan skog, om de nationella och internationella målen för skogsskydd ska kunna uppnås.

Områdets naturvärden framstår mycket påtagligt i jämförelse med närmast angränsande skog norr om planområdet. Den angränsande skogen är avverkningsmogen, likåldrig barrskog så gott som utan yngre träd och buskar. Naturvärdet är försumbart och skogen riskerar att i närtid slut avverkas, vilket i så fall innebär att planområdet kommer att gränsa till ett kalhygge. Trots den ovan redovisade uppfattningen om områdets naturvärde tillstyrker LNF att området används för bebyggelse om alternativet skulle vara bebyggande av jordbruksmark och under förutsättning att kompensation sker. Kvarvarande naturmark bör i planen få starkare skydd än att anges som natur. Exempelvis kan skyddet ökas genom trädfällningsförbud.

□ LNF förutsätter att kompensationsåtgärder genomförs för att skydda skog med motsvarande eller högre naturvärden i kommunen. Detta kan ske genom att kommunen fullföljer utlovade byten av kommunägd produktionsskog mot naturområden och naturskogsområden med påtagliga naturvärden avsedda att lämnas för fri utveckling genom att skyddas från produktionskogsbruk

□ Enligt planbeskrivningen har kommunen ansökt om arkeologisk utredning av Länsstyrelsen. Resultatet avses redovisas i samband med granskningen av planen. LNF anser att detta är för sent. Enligt Riksantikvarieämbetets karta Fornsök finns tre kulturhistoriska lämningar inom planområdet. I planområdets östra del finns två markeringar som avser fossil åkermark med röjningsrösen. I planområdet västra del finns lämningar av torpet Tolleredes kulle, vilket övergavs 1877. På gränsen till planområdet norra del finns dessutom en stensättning från bronsålder/järnålder.

□ Bostadsbebyggelse inom det aktuella området kommer sannolikt att alstra ett betydande tillskott av privat biltrafik, troligen större än vad som redovisas i planförslaget. Terrängen i Tollered är backig och närservice saknas i stort sett. Kollektivtrafiken är ganska gles, framför allt under helger. Därför kommer bilinnehavet och behovet av biltransporter att bli stora. Vägarna i Tolleredes samhälle är generellt smala och krokiga. LNF ifrågasätter av detta skäl den planerade bebyggelsens omfattning.

Kommentar:

Landskapsbilden påverkas när delar av skogsområdet tas i anspråk för bostadsbebyggelse. Området omgärdas av remsor av skog med uppvuxna träd. Zonen kommer att distansera den nya bebyggelsen från befintlig och ge möjlighet att bibehålla träd som är viktiga för karaktären och landskapsbilden. Bebyggelsens skala gör att grönska och utblickar mot skogen kan sparas.

Schaktning och utfyllnad kommer att krävas i stor omfattning, framför allt för att anlägga den nya gatan med lämpliga lutningar, men också vid inplacering av hus i landskapet. Framför allt den del av gatan som kopplar till Brännabbenvägen innebär förändringar av terrängen då gatan sträcker sig över ett brant sluttande terrängparti. Marken kring husen bör bibehålla naturliga marknivåer i så hög grad som möjligt.

Den södra och norra delen av planområdet har pekats ut som områden med påtagligt naturvärde med sparsamt förekommande död ved, olika trädslag, bitvis flerskiktad skog

och enstaka gamla och grova träd. Delar av dessa områden kommer att tas i anspråk för bebyggelse och gata, medan delar sparas som naturmark. Förändring av markens topografi, genom schaktning och utfyllnad, påverkar naturen i området och gör det svårt för träd och annan vegetation att finnas kvar. De naturliga marknivåerna bör bibehållas i så stor utsträckning som möjligt så att befintlig vegetation kan sparas även nära hus och gator.

Enligt naturvärdesinventeringen finns det flera värdefulla träd, framförallt tallar på cirka 140–170 år, samt den fridlysta kärlväxten lopplumme i området. Några av träden ligger inom det område som kommer att sparas som skog och säkras som allmän plats, NATUR. Fem tallar ligger inom det område som planeras för förskola. Hänsyn bör tas till dessa vid fortsatt planering av tomt och byggnad. En tall och en samling död ved i den norra delen av planområdet ligger inom det område som planeras för bostadskvarter.

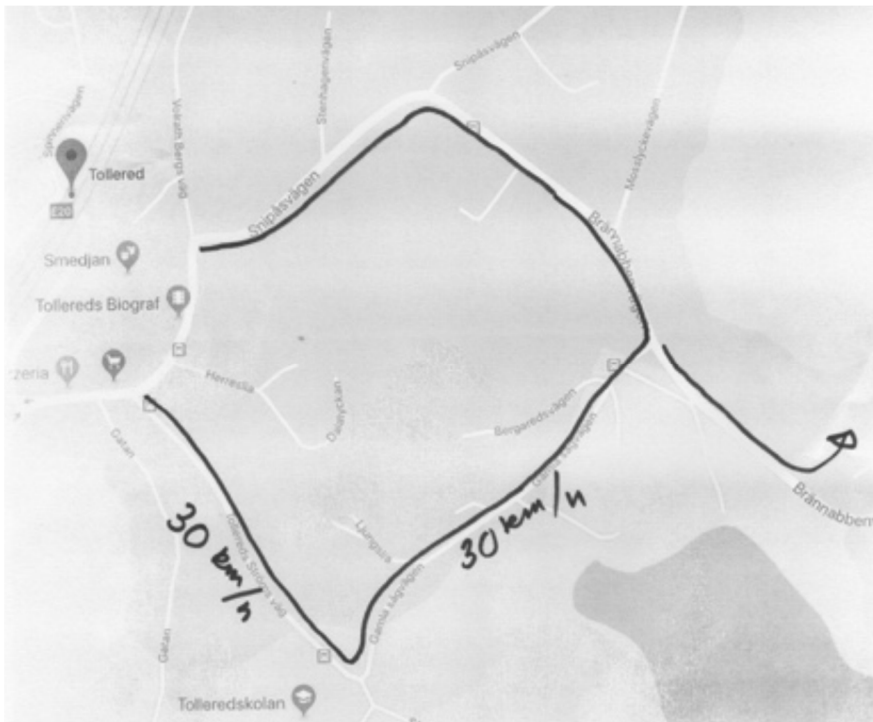
Vad gäller fornynd se svar till Länsstyrelsen ovan samt under punkt 5.1 längre ned i handlingen.

Bebyggelsen och flytten av förskolan kommer att tillföra mer biltrafikerörelser. Hur trafiksituationen i Tollered kommer att påverkas och hur trafiksituationen i stort kan bli bättre studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastructure AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

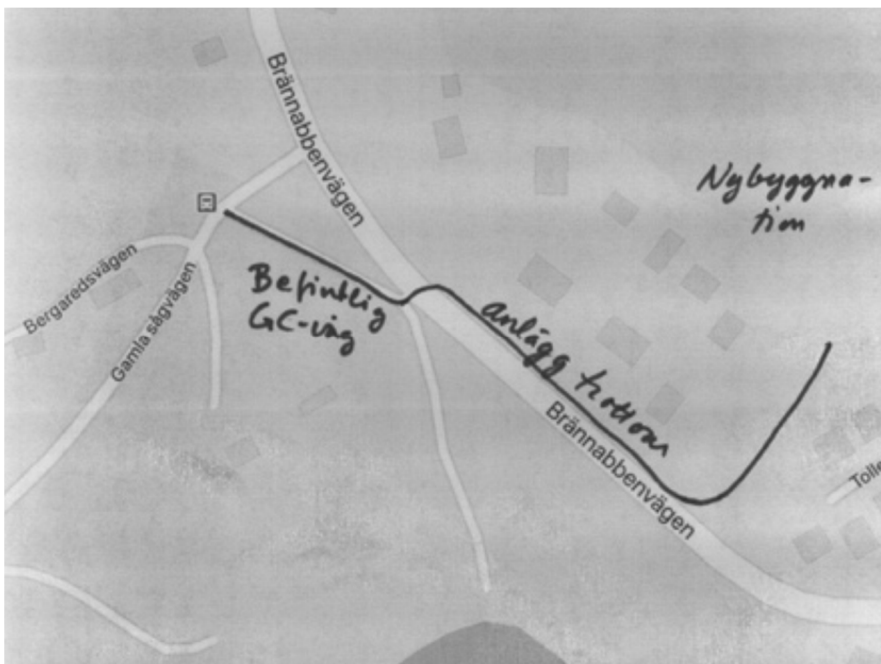
4.6.3 Tollered's byalag

Byalaget har koncentrerat sig på de konsekvenser som en nybyggnation kan få på trafiken i Tollered. Med 85 nya hushåll, kommer trafiken på framförallt Tollered Ströms väg, Gamla Sågvägen och Brännabbenvägen att öka. Och här måste trafikmiljön ses över och förbättras.

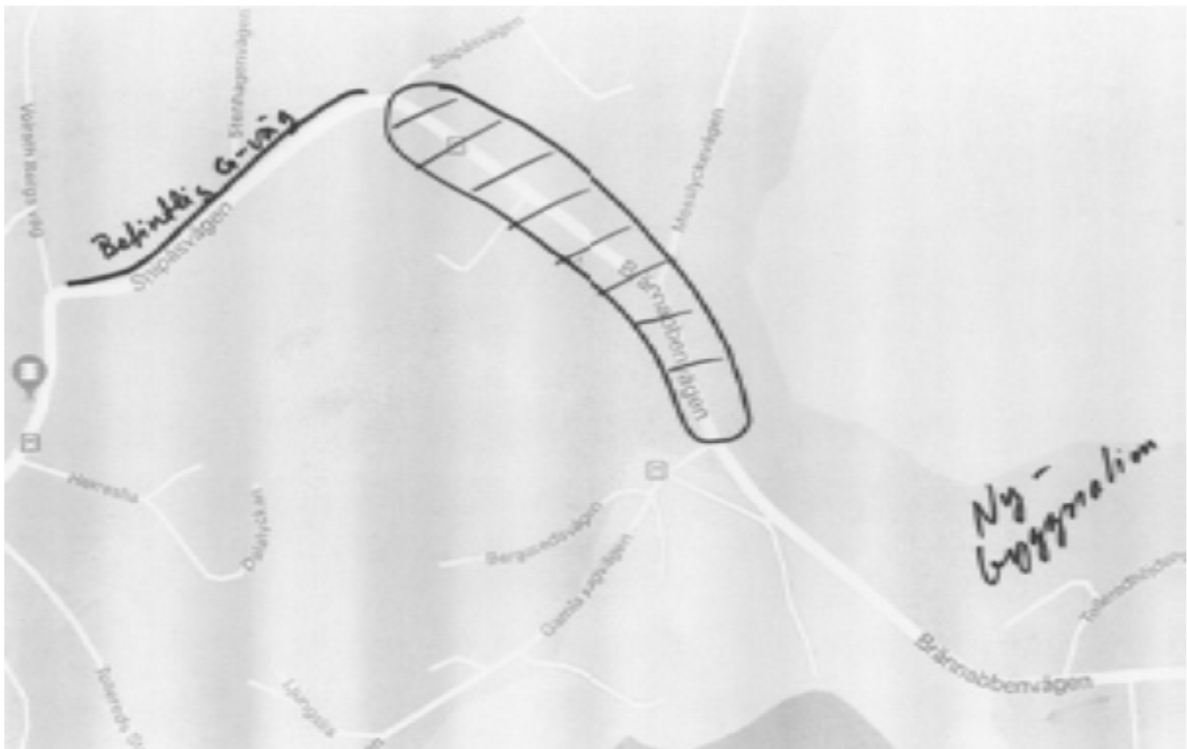
Redan idag är dessa vägar hårt belastade och med nybyggnationen blir det ännu mer trafik.

1. Från nybyggnationen till busshållplatsen
Anlägg en trottoar längs Brännabbenvägen

2. Det mest trafikerade området i Tollered

Det skuggade området är det mest trafikerade i Tollered – och här kommer trafiken att öka med en nybyggnation. Här finns idag några chikaner, som sänker hastigheten – och det är bra.

Men det finns inga trottoarer. Gångtrafikanterna är oskyddade – hur lösa det?

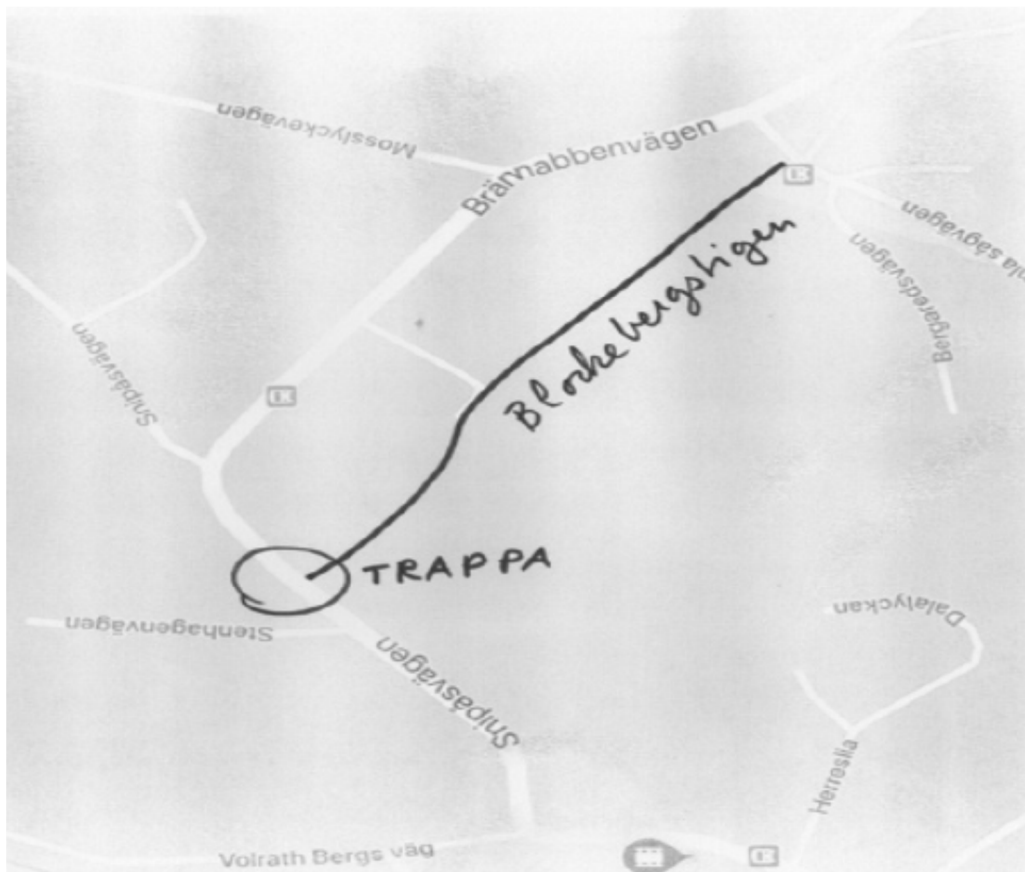
3. Gamla Sågvägen

Längs gamla Sågvägen finns en trottoar – utmärkt. Men vägen är smal och bussen kör här, så det är svårt att mötas! Bussen kör en slinga i Tollered (Brännabbenvägen, Gamla Sågvägen, Tollered Ströms väg). Bussen kör alltså bara i en riktning.

Förskolan kommer att flyttas från Tolleredsskolan till det nybyggda området. Många har barn både i förskolan och skolan och vi befärar att trafiken kommer att öka åt ”fel håll”, dvs i motsatt riktning mot bussen.

4. Blockebergsstigen

Stigen från busstationen ner mot ”centrum” används av många gående, som kommer från övre delen av Tollered och skall ner i samhället. Stigen är bra (även belyst) – men avslutningen mot Snipåsvägen är förskräcklig – det finns en gammal trappa sista biten. Den behöver rustas upp.

5. Hastigheten sänks till 30 km/h i hela Tollered.

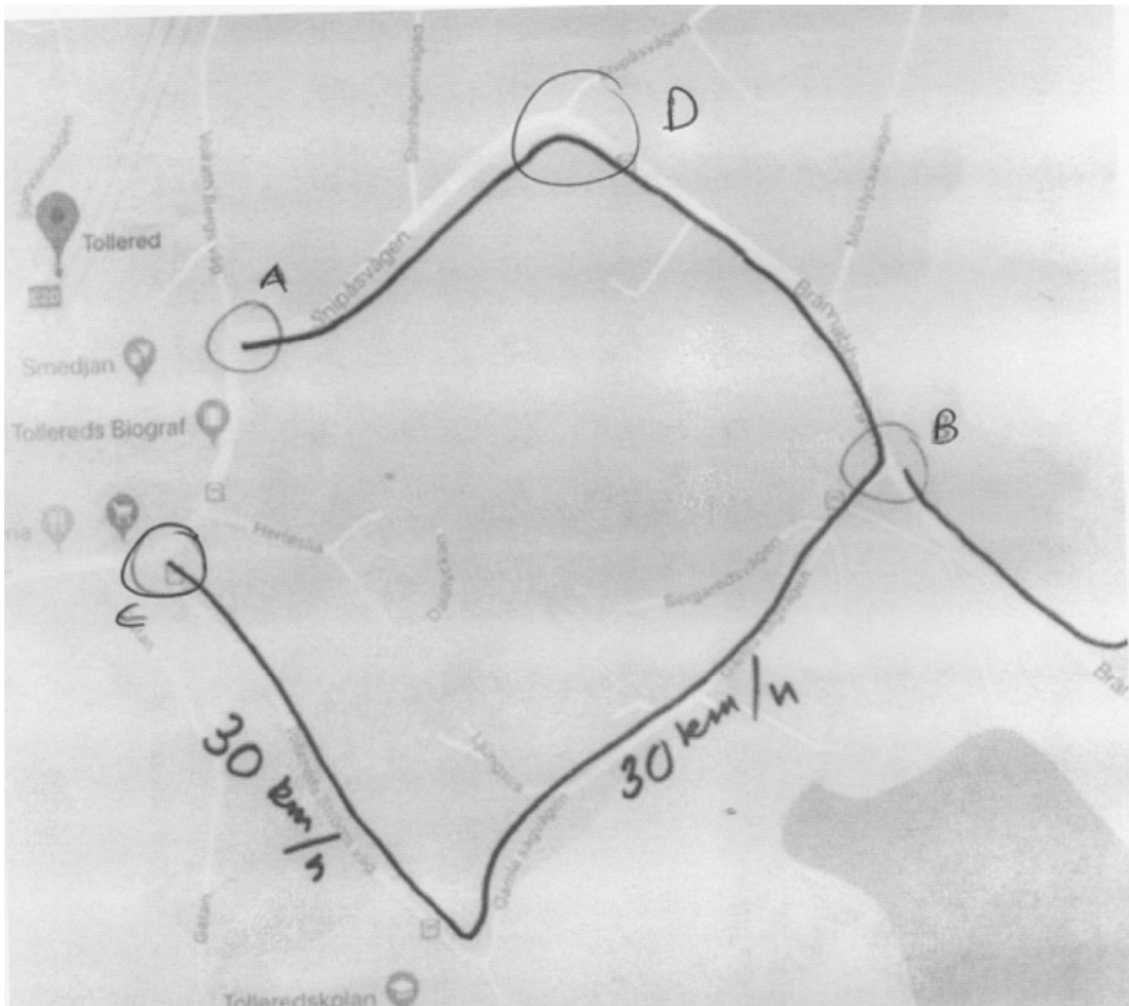
Idag är det 50 km/h i samhället, med undantag för Gamla Sågvägen och Tollered Ströms väg (runt skolan). Hela den här slingan, Gamla Sågvägen – Tollered Ströms väg – Volrath Bergs väg – Brännabbenvägen, bör ha samma hastighet.

Genomgående är att det är mycket smala vägar i Tollered (historiskt arv från den gamla brukstiden!). I hela samhället bör hastigheten sänkas till 30 km.

6. Övergångsställen

Det finns några övergångsställen i Tollered – dessa bör markeras även på vägbanan.

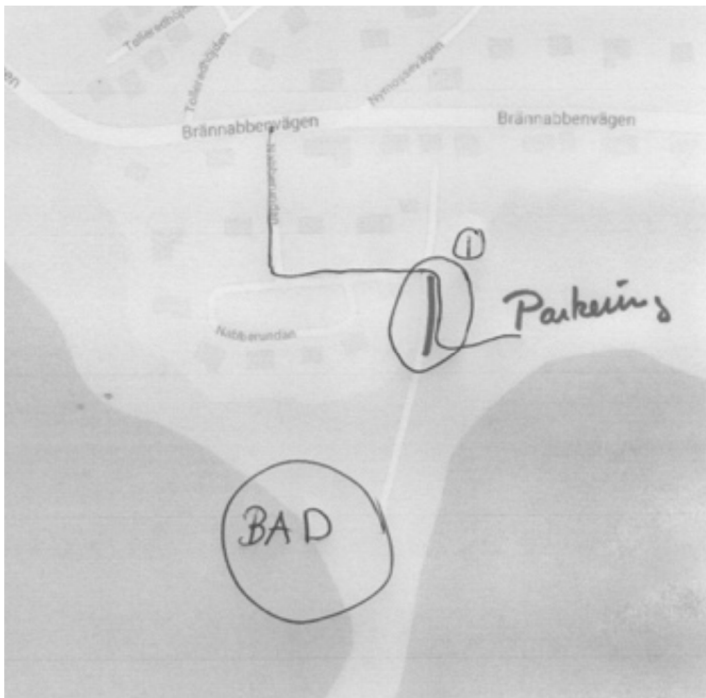
7. ”Farliga” korsningar

Det finns fyra ”farliga” korsningar i Tollered. Här är trafikanterna osäkra på om det är högerregeln som gäller eller om det är någon form av huvudled (A, B, C och D på kartan).

Hur göra klart för trafikanterna att det är högerregeln som gäller (för det är väl den som gäller där!?)

8. Vägen till Torskabottens badplats

Sista biten från Brännabbenvägen till Torskabottens badplats, är under högsäsong starkt trafikerad. Inringat område 1 är en smal vägstump utan namn. Här är det viktigt att inga fordon parkerar, eftersom parkerade bilar här, skulle hindra exempelvis utryckningsfordon från att komma fram. Vid inringat område 1 skall en "förbjudenparkeringsskylt" finnas, så att ingen parkerar där (detta är på gång efter kontakt med Lerums kommun). Den här vägstumpen bör också få ett namn.

Finns det något annat sätt att göra den sista biten till badplatsens parkering säkrare?

9. Gång- och cykelväg mellan Tollered och Floda.

I samband med att motorvägen byggdes, försvann Gång- och cykelväg mellan Tollered och Nääs. Det blev en Gång- och cykelväg mellan Nääs och Floda, men ingen GC-väg mellan Tollered och Nääs. Och därmed blev det ingen naturlig Gång- och cykelväg mellan Tollered och Floda.

Idag måste cyklister och gångare samsas med bussar och övrig trafik på parallellvägen. Önskemålet är stort att parallellvägen skall kompletteras med en Gång- och cykelväg mellan Tollered och Nääs.

10. Skolan och trafiken i Tollered

Det är många barn och ungdomar som idag cyklar från hemmet till Tolleredsskolan. Det är bra om skolan regelbundet går igenom elevernas cykelväg – och vilka ställen som är farliga ur trafiksäkerhetssynpunkt. Speciellt krysset Gamla Sågvägen/Brännabbenvägen bör uppmärksammas! Bra om det även kommer från kommunens trafikavdelning, att skolorna bör arbeta med detta!

Det är viktigt att trafiksituationen i Tollered blir så välfungerande som möjligt vid en nybyggnation. Vi är mycket tacksamma om någon från kommunen kan komma till Tollered, så vi på plats kan visa er våra funderingar!

Kommentar:

Trafiksituationen i Tollered studeras mer noggrant i ett separat projekt och det finns redovisat i en handling som heter Trafikutredning Tollered C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB. Den finns med som underlag i detta ärende och finns sammanfattad under punkt 5.3 längre ner här i samrådsredogörelsen.

Punkt 4 och 8 ligger lite utanför detaljplanen och kommer att skickas till rätt instans i kommunen. För svar på punkt 9 Frågan om cykelväg till Nääs kommer inte att utredas inom denna detaljplan. Vidare rör inte kommunen över frågan eftersom E20 och Kvikullavägen är statliga vägar. Trafikverket bestämmer över deras utformning och utbyggnad av gång- och cykelväg i anslutning.

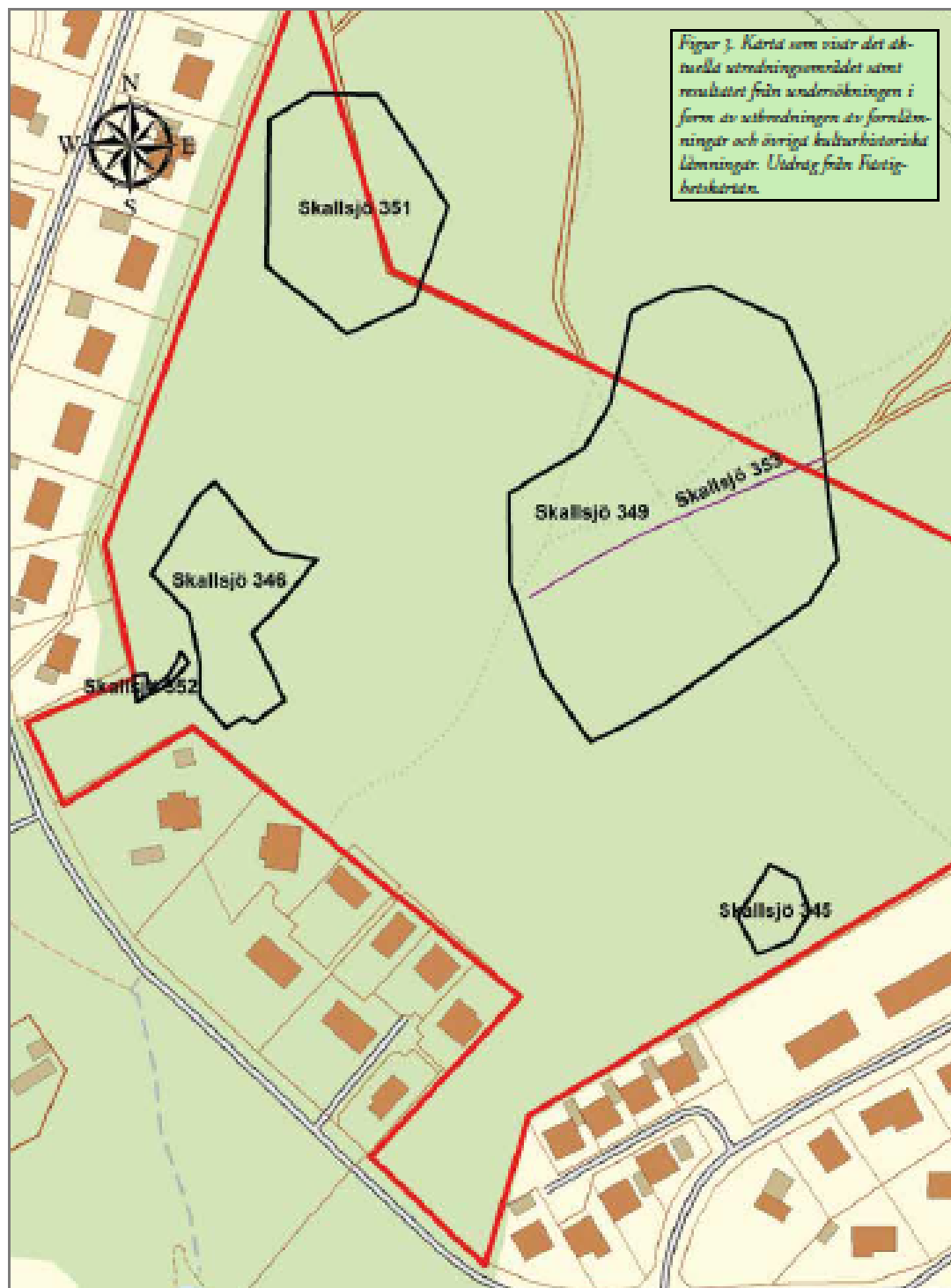
Under 2018 startades en utredning för sträckan, men finansiering för själva utbyggnaden har hittills saknats hos Trafikverket.

Trafikverket håller på med en översiktlig bedömning av kostnad och genomförbarhet av Gång- och cykelväg längs Kvikullavägen. Förhoppningsvis kan kommunen Hösten 2021 skriva medfinansieringsavtal med Trafikverket som därefter kan göra en beställning av projektet. Det krävs sannolikt en vägplan vilken då skulle kunna starta tidigast hösten 2022-2023 och en byggnation skulle kunna ske någon gång 2024-2025.

5 Gemensamma kommentarer till inkomna synpunkter

5.1 Fornfynd

Länsstyrelsen beslutade den 28 maj 2019 om arkeologisk förundersökning av RAÄ Skallsjö 345 och 346 samt del av RAÄ Skallsjö 349 och inom det planerade detaljplaneområdet.

Utredningsområden

Västarvet kulturmiljö/Lödöse museum har utfört undersökningen i juni och juli månad 2019 och i deras redovisning framgår att:

Samtliga röjningsrösen inom RAÄ 345, 349 och 351 karterades. På grund av att några röjningsrösen inom RAÄ 349 låg utanför undersökningsområdet mot norr karterades även dessa.

Totalt undersöktes 19 röjningsrösen inom de tre röjningsröseområdena. Från 18 av den insamlades kol. Därutöver insamlades fyra makroprover. Vad beträffar torplämningen, RAÄ 346, framrensades torpstugan och källaren så att lämningarnas storlek och utbredning kunde konstateras. Därutöver hittades även platsen för en borttagen ladugård.

Länsstyrelsen har med västarvets utredning som underlaget gjort bedömningen att undersökta delar av fornlämning RAÄ Skallsjö 349 och 351, samt fornlämning RAÄ Skallsjö 345 i sin helhet, är borttagna och därmed inte längre omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser.

För ej undersökta delar av RAÄ 349 och 351 som kvarliggert utanför planområdet kvarstår lagskydd.

Länsstyrelsen bedömer att fornlämningen RAÄ 346 är undersökt och dokumenterad men ej borttagen, utan kvarliggert inom planområdet. Fornlämningens lagskydd kvarstår därmed. Om vidare exploatering innebär ingrepp i denna fornlämning krävs tillstånd enligt Kulturmiljölagens bestämmelser 2 kap 12 § KML. Inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Då den planerade exploateringen berör fornlämningsområdet som hör till RAÄ Skallsjö 346, 349 och 351 är det viktigt att kommunen i den fortsatta planeringsprocessen samråder med Länsstyrelsen om lämpligt hänsynstagande till fornlämningarna. Fornlämningsområdet har samma lagskydd som själva fornlämningen.

För övrigt har Länsstyrelsen ur antikvarisk synpunkt inget att erinra mot att den berörda marken används för avsett ändamål.

Kvartersmarken har anpassats så att RAÄ346, som är en torpargrund, kommer att kunna bevaras utmärkas och skyltas upp på lämpligt sätt.

5.2 Förskolan

Förskolans tillfart, parkering samt angöring har studerats närmare.

För att uppnå en rimlig lutning på vägen har den flyttats väster ut från tidigare förslag och kommer delvis att behöva grävas ner. Detta gäller även parkeringen.

En möjlig placering av förskolan har studerats utifrån dem förutsättningarna.

Dock kommer slutgiltig placering att fastställas i bygglovsskedet till följd av höjdskillnaderna på tomten.

Byggrätten har justerats och begränsats i detaljplanen med prickmark närmast den remsa med naturmark som skiljer förskole tomten från befintliga fastighetsägare.

5.3 Trafik

De flesta synpunkter gällande trafik berör frågor utanför detaljplanområdet. De har studerats och finns redovisade i handlingen Trafikutredning Tollerød C, 2020-01-30, ÅF-infrastruktur AB som redovisas nedan.

Det handlar om behov och åtgärder på Brännabbevägen, Ga Sågvägen, Snipåsvägen och Volrat bergs väg.

Synpunkterna handlar om höga hastigheter, vägnas utformning, säkerheten för oskyddade trafikanter, bussarnas svepytor och tillgänglighet.

Gemensamt är att det handlar om trafiksituationen i Tollered samt risk för att ytterligare boende i området kan komma att generera en trafikökning som kan skapa problem.

Det finns också en önskan om en Gång- och cykelkoppling till Nääs och en ringled runt Tollered. Den förra ligger utanför kommunens rådighet och avhandlas under punkt 4.5.5 och den senare bedöms göra för mycket ingrepp på landskapet och naturen samt att vara för kostsamt.

Trafikutredning för Tollered

För att studera trafiksituationen i Tollered startade trafikenheten ett separat projekt med de inkomna synpunkterna som en del av underlaget. Den har resulterat i en utredning och en åtgärdsplan.

På kartan ovan ser man var utredningen har undersökt och föreslagit åtgärder. Alla åtgärder är kopplade till en kostnad.

Några av åtgärderna är mer av underhållskaraktär som kommunens vägenhet ansvarar för och de kommer utföras när det är lämpligt. En del är redan finansierade och under planering. Några väntar på att spelas in i budgeten eller att finansieras på något annat sätt.

Åtgärd	Var	Vad	kommentar
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Ny beläggning på gångbanan på Tollered Ströms väg i höjd med mataffären.	Vägenheten ansvarar
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Ny beläggning på körbanan vid affären	Vägenheten ansvarar
1	Från cirkulationsplatsen till korsningen vid affären	Planering av kommunal Gång- och cykelbana kan aktualiseras när regionen projekterar Gång- och cykelbana längs Kvikullavägen och vidare mot Alingsås	Behandlas tillsammans med Gång- och cykelväg mot lilla Nääs.
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Ny vägmarkering övergångsställe tvärs Tollered ströms väg vid affären	Vägenheten ansvarar
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Ny vägmarkering övergångsställe tvärs Tollered Ströms väg innan korsning med Volrath Bergs väg för anslutning till hpl Tollered.	Vägenheten ansvarar
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Tillgänglighetsåtgärder övergångsställe tvärs Tollered Ströms väg vid affären	Inspelad till budget
1	Tollered Ströms väg/Volrath Bergs väg	Tillgänglighetsåtgärder övergångsställe tvärs Tollered Ströms väg innan korsning med Volrath Bergs väg för anslutning till hpl Tollered.	inspelad till budget
2	Volrath Bergs väg, vid bhpl Herreslia	Förbättring av passage, asfalt istället för marksten	Vägenheten ansvarar
3	Snipåsvägen/Blockebergsstigen	Upprustning av trappa samt passage	inspelad till budget
4	Snipåsvägen/Brännabbenvägen	Permanent utformning (refug och gångbana) där det idag enbart är pollare (anslutning till fastighet möjliggörs)	inspelad till budget
6	Brännabbenvägen	Vägbula söder om Mosslyckevägen	inspelad till budget

5, 7, 8 , 9	Brännabbenvägen	Ny gång- och cykelbana längs vägen. (Snipåsvägen tom no 45), ev passage och ev upprustning av Blockebergsstigen	inspelad till budget
8, 10	Brännabbenvägen/Gamla Sågvägen	Hastighetsäkrad passage över Brännabbenvägen, Gång- och cykelväg mot busshållplats, ny asfalt, breddning av Gamla Sågvägen i korsningen, Passage över Gamla Sågvägen	inspelad till budget
11	Gamla Sågvägen	Två mötesfickor	inspelad till budget
13	Gamla Sågvägen/Tollered Ströms väg	Tillgänglighetsåtgärder vid övergångsstället vid skolan.	under planering
13	Träbro vid Tollered's skola	Underlagsförbättring	Vägenheten ansvarar
14	Hpl Tollered skola	Tillgänglighetsanpassning	under planering
	Olas sväng och Båt-Johans väg	Förstärkt övergångsställesbelysning	under planering

Åtgärd Nr 5 som motsvarar en Gång- och cykelväg utmed en mindre del av Brännabbenvägen bedöms i utredningen för dyr i förhållande till vad man får ut i fråga om trafiksäkerhet.

Det bedöms inte lämpligt att enkelrikta Gamla Sågvägen. Åtgärd nr 11, två mötesfickor bedöms vara en bättre lösning.

6 Namnlista på dem som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda och som är behöriga att föra talan mot detaljplanen

- Fastighetsägare 1
- Fastighetsägare 7
- Fastighetsägare 8
- Fastighetsägare 10
- Fastighetsägare 13
- Fastighetsägare 16

- Fastighetsägare 17
- Fastighetsägare 19

6.1 Övriga som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda

-

7 Medverkande

Frida Källberg, exploateringsingenjör

Anna Jägemalm, Projektledare trafik

Sektor samhällsbyggnad

Lars Palmeby
planarkitekt

Anna Samuelsson
enhetschef planenheten

8 Bilagor

Länsstyrelsens yttrande